

SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ MİLLETVEKİLLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN MECLİS ÇALIŞMALARI (20.11.2019 – 08.11.2020)

Bu çalışma; bir rapor mahiyeti taşımak üzere, çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yürütmüş olduğu yasama ve denetim faaliyetlerinin derlenmesi, bu faaliyetlerin kategorileştirilmesi ve bu faaliyetlere meclis çalışmalarında yer alan siyasi partilerin katkılarının değerlendirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Bu çalışmanın hazırlanmasında itici bir rol oynayan esas etken; siyasi partilerin seçim bildirgelerinde çocuk haklarına ilişkin hedeflere çok fazla yer vermesidir. Siyasi partiler; her seçim döneminde çocuk hakları alanındaki sorunlara ilişkin hedefler belirlemekte, ancak bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için ne kadar çaba sarf edildiği üzerinde neredeyse hiç durulmamaktadır. Bu sebeple; çalışmanın diğer bir amacı da siyasi partilerin çocuk haklarına ilişkin olarak seçim bildirgelerinde belirlemiş olduğu hedeflere ilişkin meclis çalışmalarında yürütmüş veya yürütmemiş oldukları faaliyetlerin belirlenmesine ışık tutmaktır. Bu kapsamda; aşağıda, öncelikle, Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin tarihsel gelişimine genel bir bakış açısıyla değinilecek; ardından, kısa bir şekilde siyasi partilerin 2018 genel seçim beyannamelerinde çocuk haklarına ilişkin taahhütleri ifade edilecek¹; siyasi partiler ve bağımsız milletvekillerince, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, denetim ve yasama faaliyetleri çerçevesinde yürütülen çocuk haklarına ilişkin çalışmalara yer verilecek; son olarak siyasi partilerin seçim beyannamelerinde ifade etmiş oldukları taahhütleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki çalışmaları bir arada değerlendirilecek, sonuç ve önerilerde bulunulacaktır.

1. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin Tarihsel Gelişimi

Çocukların korunmasına ilişkin bir örgütün kurulması düşüncesi ilk olarak 1984 yılında Jules de Jeune tarafından ortaya atılmıştır.² Çocukların korunmasına ilişkin ilk uluslararası girişim ise 1912'de İsviçre'de görülmüş, benzer şekilde Belçika'da da girişimler gerçekleştirilmiştir. Ancak; Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine, bu alandaki çalışmalara ara verilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, 1921'de, Belçika'nın öncülüğünde, Brüksel'de, bir kongre toplanmış ve böylelikle "Uluslararası Çocukları Koruma

¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri, genel seçim sonucu seçildiğinden ve çalışmanın sınırlandırıldığı dönem olan 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarih aralığındaki milletvekilleri 2018 genel seçimi sonucu seçildiğinden; çalışmanın bu kısmında siyasi partilerin 2018 genel seçim beyannameleri derlenmiştir. Diğer siyasi partilerin, sınırlandırılan dönem aralığında, mecliste çocuk haklarına ilişkin çalışmaları olmaması sebebiyle, seçim beyannamelerine yer verilmemiştir.

² Emine Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 2018, s. 42; Ali Naim İnan, *Çocuk Hukuku*, 1968, s. 86; Alois Dobler, *Der Völkerrechtliche Schutz des Kindes*, 1959, s. 106.

Birliği” kurulmuştur.³ Birinci Dünya Savaşı’nın sonunda, özellikle Avrupa’da, çocukların korunması acil bir durum haline gelince; Cenevre’de “Uluslararası Çocuklara Yardım Birliği” kurulmuş ve bu birlik tarafından hazırlanan “Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi” 1924’de Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilmiştir. [Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi](#); çocuk haklarına ilişkin olarak ilk resmi uluslararası metin olması sebebiyle önem arz etmektedir.⁴ Çocuk haklarına ilişkin ikinci uluslararası metin ise; 20 Kasım 1959 tarihli “Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesidir. Bu bildirme; esasen, Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi’nin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ndeki esaslara göre yeniden düzenlenmesinden oluşmaktadır. Polonya’nın girişimiyle kapsamlı bir sözleşme yapılması ve çocuk haklarının uluslararası hukukta güvence altına alınması fikrinin destek bulması üzerine; Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından hazırlanan “Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” 20 Kasım 1989’da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda oy birliği ile kabul edilmiştir. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi; Türkiye Cumhuriyeti tarafından, 9 Aralık 1994’te onaylanarak, 27 Ocak 1995’te yayımlanan [22184 sayılı Resmi Gazete](#) ile kabul edilmiştir.

2. Siyasi Partilerin 2018 Genel Seçim Beyannameleri

Siyasi partiler, seçim beyannamelerinde, çocuk haklarına ilişkin pek çok taahhütte bulunmaktadır. Bunların bir kısmı, doğrudan somut hedefler içeren taahhütler olurken; bir kısmı genel ifade içeren taahhütler şeklindedir. Diğer yandan; bu taahhütlerin bir kısmı, doğrudan çocuk haklarına yönelik olurken; bir kısmı, diğer haklarla birlikte aynı anda çocuk haklarına da yöneliktir. Dolayısıyla; siyasi partilerin seçim beyannamelerinde, dolaylı çocuk haklarına ilişkin taahhütlerin; doğrudan beyannamelerdeki ifadelerin alınması suretiyle, madde madde sıralanması veya tablo haline getirilmesi; etkili bir karşılaştırma yapılabilmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeplerle; çalışmanın bu kısmında, siyasi partilerin 2018 genel seçim beyannamelerinin doğrudan çocuk haklarına yönelik önemli kısımları belirtmekle yetinilecektir.⁵

[Adalet ve Kalkınma Partisi](#); 2018 genel seçim beyannamesinde, şiddet ve istismarın önlenmesine ilişkin taahhütte bulunmuş; bu konudaki risklere karşı başlatılan “Risk Haritası” çalışmasının tamamlanacağı, mağdur ve suça sürüklenen çocuklar için rehabilitasyon uygulamalarının yaygınlaştırılacağını; çocukların bakım sistemine ilişkin olarak koruyucu aile

³ Emine Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 2018, s. 42.

⁴ Erişim T.: 15.11.2020, <http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm>.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: Yılmaz Özkan, Ufuk Bingöl; *Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar-II*, s. 33-81.

uygulamasının öncelikli tercih edilerek, çocukların aile odaklı bakımının gerçekleştirileceğinin teşvik edileceği ifade etmiştir. Çocuk işçiliğine ilişkin olarak; tüm illerde “Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Birimleri” kurulacağını ve mevsimlik çocuk işçiliğinin engellenmesi için çeşitli programların uygulanacağı ifade etmiştir. Çocuklara yönelik gıda üretimine ilişkin olarak; sağlığa zararlı gıda ürünlerinin yanıltıcı ve yanlış yönlendirici tanıtım faaliyetlerine ilişkin tedbirler alınacağı, ürünlerin etiket ve ambalajlarının tüketicileri daha doğru bilgilendirecek şekilde düzenleneceği, sağlıklı beslenme kapsamında gıda ambalajlarındaki mevcut bilgilerin görünür hale getirilerek kolay anlaşılır olmasının sağlanacağı ifade edilmiştir. Çocukların okullardaki beslenmesine ilişkin olarak; beslenme dostu okul oranının 3 katına çıkartılacağı, sağlık dostu işletme sertifika sisteminin hayata geçirileceği, gıda üreticilerinin katılımı ile iş birliği platformunun kurularak daha sağlıklı besin üretiminin destekleneceği ifade edilmiştir. Sosyal yardıma ilişkin olarak; ASDEP uygulamasının güçlendirileceği, bu kapsamda her yıl 2 milyon hane ziyaretinin gerçekleştirileceği; ASDEP görevlisi sayısının artırılarak her 3 bin haneden sorumlu 1 ASDEP görevlisinin olması imkanının sağlanacağı ifade edilmiştir. Çocuk gelişimine ilişkin olarak; çocukların gelişim dönemleri ve sorun alanlarına ilişkin eğitici, farkındalık oluşturucu ve yönlendirici bilgiler içeren çocuk ve aile rehberliği mobil uygulama ve web portalı uygulamasını hayata geçirileceği; aile odaklı bakım hizmetlerinin, bakım sistemi içerisindeki ağırlığını artırılacağı; çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla çocukluk ve ergenlik döneminde obeziteyi azaltmak için yapılan mücadeleye destek verileceği ifade edilmiştir. Suça sürüklenen çocuklara ilişkin olarak; uyuşturucu bağımlısı çocukların tedavi ve psiko-sosyal rehabilitasyonunu içeren kurumsal yapıların daha etkin çalışmasının sağlanacağı, ihtisaslaştırılmış rehabilitasyon sistemine geçilerek, suçun mağduru ya da suça sürüklenen çocukların en süratli şekilde topluma kazandırılmalarını sağlanacağı ifade edilmiştir.

[Cumhuriyet Halk Partisi](#); 2018 genel seçim beyannamesinde, çocuk işçiliğine ilişkin olarak; “çocuk işçiliğine son vereceğiz” ifadesi ile örgün eğitimin güçlendirileceği ve yasal düzenlemeler ile yaptırımların ağırlaştırılacağını ifade etmiştir. Suça sürüklenen çocuklara ilişkin olarak; hapisane ve tutukevlerinde yetişkinlerle birlikte kalan çocukların, bedensel ve ruhsal sağlık ve gelişimlerini koruyacak koşulların yaratılacağı ifade edilmiştir. Yine bu kapsamda; Çocuk Koruma Kanunu’nun Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi çerçevesinde yeniden ele alınacağı ve çocukların adli vakıalara karıştığı durumlarda çocuk haklarının korunmasının yasal güvence altına alınacağı ifade edilmiştir. Çocuk yoksulluğuna ilişkin olarak; aile sigortası kapsamındaki çocuklara sağlık, beslenme, kreş ve eğitim alanında

destek verileceği ve her çocuğun ilk 6 aylık temel ihtiyaçlarının karşılanmak üzere “Bebek Seti” verileceği ifade edilmiştir. Çocuk istismarına ilişkin olarak; şiddetin bir eğitim aracı olarak kullanılmasının önüne geçileceği, çocukların ihmal ve istismarının cezalandırılmasının sağlanacağı, çocukların mağdur olduğu durumlarda mağduriyetin önlenmesine öncelik verileceği ve kız çocuklarının çocuk yaşta evlendirilmelerinin önüne geçileceği ifade edilmiştir. Adalet sistemi içerisindeki çocuklara ilişkin olarak; sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve hukukçulardan oluşan ekiplerin destek vermesinin sağlanacağı, suça itilen çocukların eğitilerek topluma yeniden kazandırılacağı ve suç tipine bakılmaksızın tüm çocukların yargılamasının Çocuk Mahkemelerinde yapılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

[Halkların Demokratik Partisi](#); 2018 genel seçim beyannamesinde, cezaların ağırlaştırılacağını, çocuk hakları konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına kamu finansmanının sağlanacağı ve çocuk bakım hizmetlerinin geliştirilmesi ve denetimi için mekanizmaların geliştirileceğini ifade etmiştir. Çocuk işçiliğine ilişkin olarak ise; çocuk yoksulluğunun önlenmesi için her mahalleye “Gıda Bankası” kurulacağını ve sokaklarda yaşayan hiçbir çocuğun kalmaması için yerel yönetimlerde “Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Komisyonları” kurulacağını ifade etmiştir. Çocuğun gelişimine ilişkin olarak; ana dilde, bilimsel ve insan haklarına dayalı bir eğitim sisteminin uygulamaya geçirileceği ifade edilmiştir. Çocuk istismarına ilişkin olarak; önleyici politikalar geliştirileceği ve cinsiyet eşitliğinin güçlendirilerek istismarın önleneyeceği ifade edilmiştir. Suça sürüklenen çocuklara ilişkin olarak; çocuk cezaevlerinin kapatılacağı ifade edilmiştir.

[Milliyetçi Hareket Partisi](#); 2018 genel seçim beyannamesinde, sosyal ağlar ve internet ortamında çocukların korunması ve ailelere bilinçlendirme faaliyetlerinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

[İyi Parti](#); 2018 genel seçim beyannamesinde, şiddet ve istismara ilişkin yasal düzenlemelerin yapılarak cezaların ağırlaştırılacağını, çocukların karşılaşılabileceği muhtemel risklere ilişkin destek programlarının genişletileceğini ve rehabilitasyon hizmetlerinin arttırılacağını ifade etmiştir.

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 20.11.2019 ila 08.11.2020 Tarihleri Arasındaki Çocuk Haklarına İlişkin Yasama ve Denetim Faaliyetleri

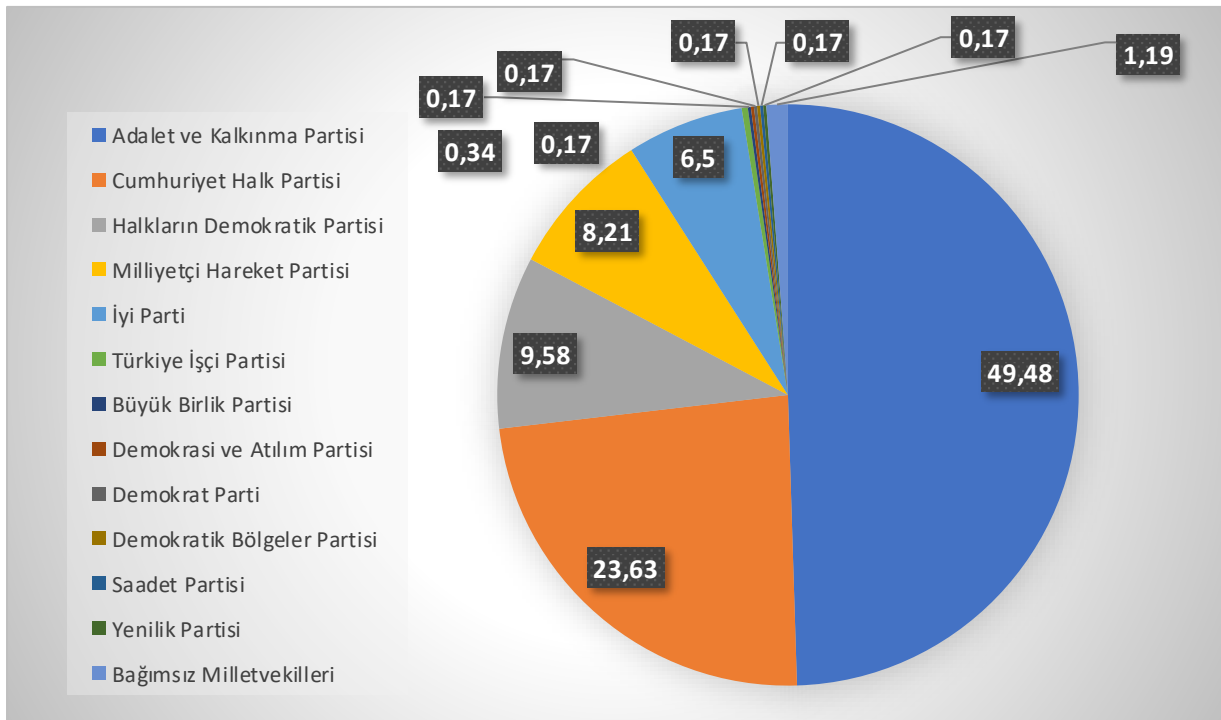
3.1. Siyasi Partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki Sandalye Dağılımı

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin çocuk haklarına ilişkin yasama ve yürütme faaliyetlerinin değerlendirilmesine geçmeden önce, siyasi partilerin meclisteki sandalye dağılımının hatırlanmasında fayda vardır. Nitekim; bu çalışma, sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin çocuk haklarına ilişkin yasama ve yürütme faaliyetlerini değerlendirmeyi değil

aynı zamanda siyasi partilerin seçim bildirgelerinde belirlemiş olduğu hedeflere ilişkin çalışmalarını da değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde toplamda 584 milletvekili vardır. Bu milletvekillerinin 289'u Adalet ve Kalkınma Partisi, 138'i Cumhuriyet Halk Partisi, 56'sı Halkların Demokratik Partisi, 48'i Milliyetçi Hareket Partisi, 38'i İyi Parti, 2'si Türkiye İşçi Partisi, 1'i Büyük Birlik Partisi, 1'i Demokrasi ve Atılım Partisi, 1'i Demokrat Parti, 1'i Demokratik Bölgeler Partisi, 1'i Saadet Partisi ve 1'i Yenilik Partisi milletvekili olup 7'si bağımsız milletvekillerinden oluşmaktadır.

Siyasi Partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki Sandalye Dağılımı

Milletvekilleri; mecliste, yasama ve denetim faaliyetleri kapsamında, yasama faaliyetlerine ilişkin olarak, kanun teklifi sunabilmekte ve ihtisas komisyonlarının çalışmalarına katılabilmekte; denetim faaliyetlerine ilişkin olarak ise, yazılı soru önergesi, genel görüşme önergesi, meclis araştırması önergesi, meclis soruşturması önergesi verebilmekte ve aynı zamanda meclis araştırması komisyonu ve meclis soruşturması komisyonlarında yer alabilmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki milletvekillerinin bu çalışmaları araştırılırken, [meclisin resmî internet sitesindeki](#) ilgili bölümlerdeki arama motoruna “çocuk” yazılarak çıkan sonuçlardan, çocuk haklarına ilişkin olanları seçilerek derlenmiştir. Belirtmek gerekir ki; bu şekilde yapılan çalışma neticesinde, çok az sayıda eleme yapılmış ve faaliyetlerin bütünü kapsayacak şekilde bir çalışma yapılmasına özen

gösterilmiştir. Yapılan çalışmaların sınırlandırılması açısından ise; 20 Kasım, Dünya Çocuk Hakları günü olması sebebiyle, esas alınmış ve geriye dönük 1 yılı kapsayacak şekilde, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasındaki meclis çalışmaları derlenmiştir. Milletvekillerinin yapmış oldukları meclis çalışmalar değerlendirilirken, şahıslar değil, milletvekillerinin üyesi buldukları siyasi partiler esas alınmıştır. Yine bu kapsamda; milletvekillerinin siyasi parti üyelikleri, çalışmanın yapılmış olduğu tarih esas alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre; üye oldukları siyasi partiden istifa ederek bağımsız milletvekili olarak meclisteki faaliyetlerine devam eden milletvekillerinin çalışmaları, istifa etmiş oldukları tarihten önce olanlar için eski üyesi oldukları siyasi partilerin çalışmaları olarak; istifa etmiş oldukları tarihten sonra olanlar için ise, bağımsız milletvekili çalışmaları olarak tasnif edilmiş ve buna göre kategorileştirilmiştir.

3.2. Yazılı Soru Önergeleri

Çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, milletvekillerince toplamda 214 yazılı soru önergesi verilmiştir. Söz konusu yazılı soru önergelerinin tamamı; aşağıda Tablo 1’de milletvekilinin yazılı soru önergesinin veriliş tarihi itibari ile üyesi olduğu siyasi parti, yazılı soru önergesinin başkanlığa geliş tarihi, özeti ve cevap durumu esas alınarak belirtilmiştir. Söz konusu tabloda; metne bağlı kalmak adına, milletvekillerinin önergelerinde kullanmış oldukları ifadeler aynen alınmış, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Belirtmek gerekir ki; araştırma sırasında, bazı yazılı soru önergelerinin, aynı siyasi partinin farklı milletvekillerince aynı veya farklı zamanlarda veya aynı milletvekilince farklı zamanlarda birden fazla kez verildiği görülmüştür. Bunun pek çok sebebi olabilmekle birlikte; bu, çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Nihayetinde; sunulan tekrarlayan nitelikteki yazılı soru önergeleri, aşağıda, Tablo-1’de ayrı birer soru önergesi olarak belirtilmiştir. Diğer yandan; bu nitelikteki soru önergelerinin değerlendirilmesi, mevcut durumu daha net ortaya koyabilmek adına, hem tekrarlayan her bir yazılı soru önergesi ayrı birer yazılı soru önergesi olarak esas alınarak hem de tekrarlayan yazılı soru önergeleri tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilerek değerlendirilmiştir.

3.2.1. Yazılı Soru Önergelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin verilen 214 yazılı soru önergesinin 102’si Cumhuriyet Halk Partisi, 93’ü Halkların Demokratik Partisi, 11’i İyi Parti, 8’i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir. Diğer siyasi partiler ve bağımsız milletvekillerince; bahsedilen dönem aralığında, çocuk haklarına ilişkin herhangi bir yazılı soru önergesi verilmemiştir.

Milletvekillerce tekrarlayan nitelikte verilen yazılı soru önermeleri; kategorilere ayrılarak aşağıda belirtilmiştir.

Halkların Demokratik Partisi; eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılması talebine ilişkin olarak 21 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu yazılı soru önermelerinden bir kısmı cevaplandırılmıştır.

İyi Parti; çocuk ölümlerine neden olan çikolata ve tırevlerinin denetimine ilişkin 2 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu soru önermeleri cevaplandırılmıştır. Yine benzer konuya ilişkin farklı soru içerikleriyle Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi tarafından da yazılı soru önermeleri verilmiştir. Bu yazılı soru önermeleri de cevaplandırılmıştır.

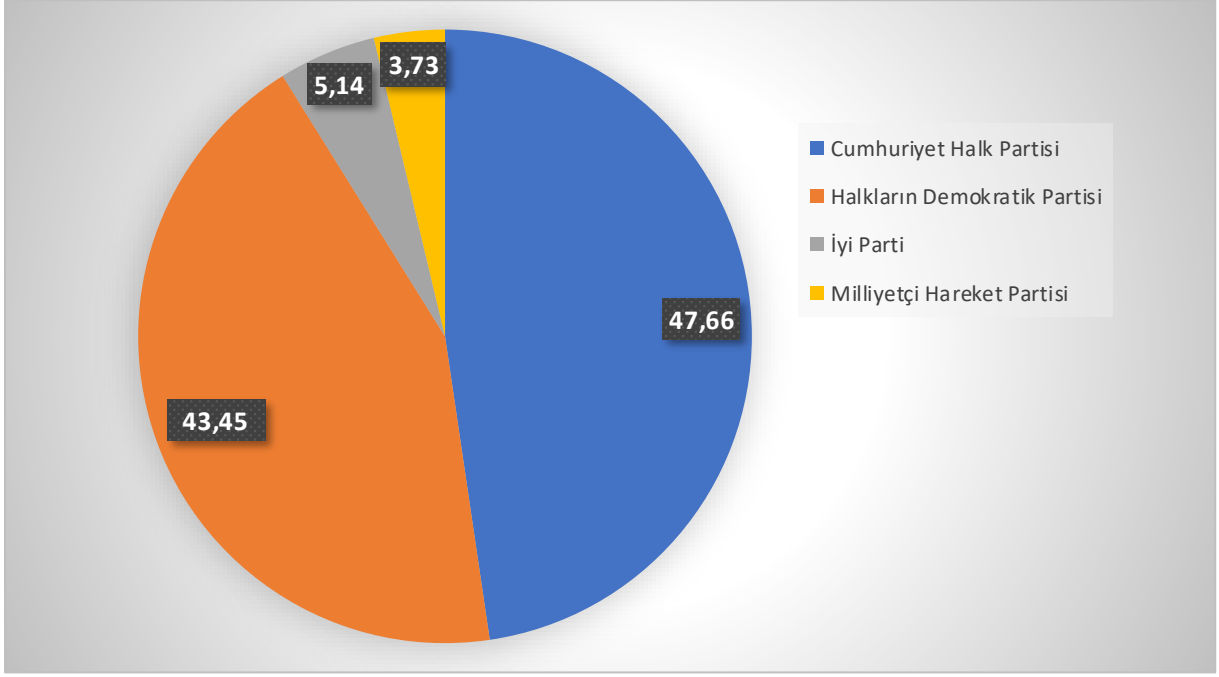
Cumhuriyet Halk Partisi; 2009-2019 yılları arasında Bakanlığın ilgili birimlerine yapılan kayıp çocuk ve ihbar sayısına ve kayıp çocuklarla ilgili çeşitli verilere ilişkin 2 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu yazılı soru önermeleri cevaplandırılmıştır.

Halkların Demokratik Partisi; Anayasa Mahkemesi'nin Türk Ceza Kanunu'nun çocukların cinsel istismarı başlıklı 103'üncü maddesine yönelik iptal kararına istinaden Bakanlık tarafından çocukların cinsel istismarını önlemek amaçlı yapılan çalışmalara ve son on beş yıl içinde bu suçla maruz kalan çocuklara ilişkin 22 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu yazılı soru önermeleri cevaplandırılmamıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi; okul çağında çalıştırılan çocukların yaşadıkları sorunlara ve ailelere eğitim verilmesi önerisine ilişkin 3 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu yazılı soru önermeleri cevaplandırılmamıştır.

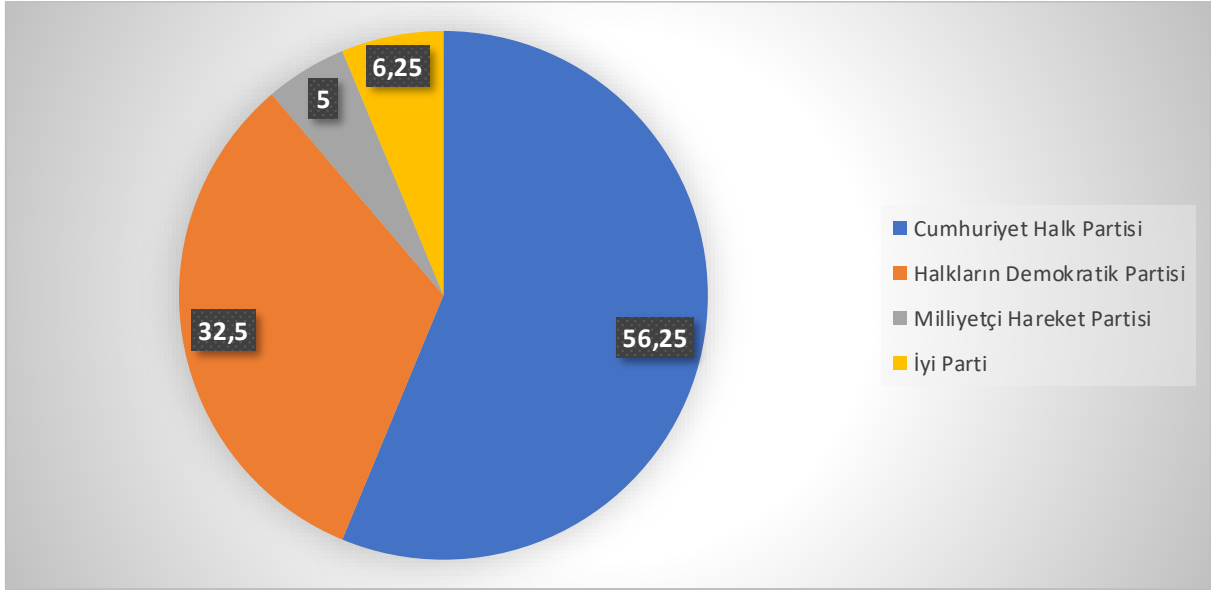
Cumhuriyet Halk Partisi; kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin 10 yazılı soru önermesi vermiştir. Bu yazılı soru önermeleri işleme alınmıştır.

Yazılı Soru Önergelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Aynı siyasi parti tarafından aynı konuya ilişkin tekrar mahiyetinde verilen yazılı soru önergelerinin tek bir soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; 20.11.2019 ile 08.11.2020 tarihi aralığında, çocuk haklarına ilişkin, toplamda 160 yazılı soru önergesi verilmiş olacaktır. Bu halde; milletvekillerce verilen 160 yazılı soru önergesinin 90'si Cumhuriyet Halk Partisi, 52'si Halkların Demokratik Partisi, 8'i Milliyetçi Hareket Partisi, 10'u İyi Parti milletvekillerce verilmiş olacaktır.

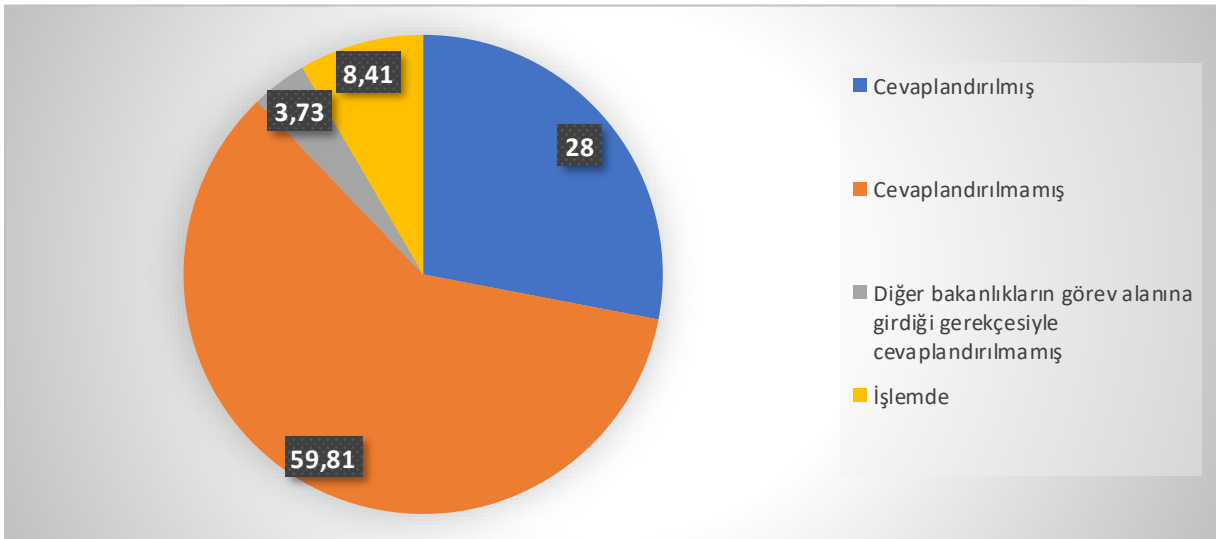
Aynı Siyasi Parti Tarafından Aynı Konuya İlişkin Tekrar Mahiyetinde Verilen Yazılı Soru Önergelerinin Bir Soru Önergesi Kabul Edilmesi Halinde Yazılı Soru Önergelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

3.2.2. Yazılı Soru Önergelerinin Cevap Durumu

Milletvekillerce verilen 214 yazılı soru önergesinin 08.11.2020 tarihi itibarıyla cevap durumları ise; 60'ı cevaplandırılmış, 128'i cevaplandırılmamış, 8'i diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmamış, 18'i işlemde görünmektedir.

Yazılı Soru Önergelerinin Cevap Durumu

3.2.3. Yazılı Soru Önergelerinin Konulara Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin milletvekillerince verilen yazılı soru önergeleri; konulara ayrılarak kategorileştirilmiştir. Belirtmek gerekir ki; bazı yazılı soru önergelerinin birden fazla hakka ilişkin olması durumunda, birden fazla kategorinin alanına değerlendirilebilmesi mümkündür. Bu şekilde olan yazılı soru önergeleri, sağlıklı bir veriye ulaşabilmek adına, konusu itibarıyla ağırlıklı olan hak kategorisi altında değerlendirilmiştir. Buna göre; çocuk haklarına ilişkin olarak milletvekillerince verilen 214 yazılı soru önergesinin 26'sı koruyucu ve destekleyici tedbirlere⁶, 17'si çocuk işçiliğine⁷, 5'i mülteci statüsündeki ve sığınma talep eden çocuklara⁸, 56'sı suça sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara⁹, 14'ü kaybolan ve ölen çocuklara¹⁰, 11'i sağlık hakkına¹¹, 29'u eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağına¹², 42'si çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara¹³, 5'i çocuklara yönelik süreli ve süresiz olmak üzere basılı ve görsel yayınlara¹⁴, 9'u diğer¹⁵ hususlara ilişkindir.

⁶ Tablo 1'de gösterilen 1, 6, 9, 21, 29, 54, 56, 60, 81, 83, 94, 95, 109, 113, 114, 144, 146, 160, 166, 172, 188, 189, 190, 191, 194 ve 209 numaralı yazılı soru önergeleri koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

⁷ Tablo 1'de gösterilen 2, 4, 8, 44, 99, 100, 105, 117, 118, 121, 149, 174, 176, 179, 180, 196 ve 208 numaralı yazılı soru önergeleri çocuk işçiliğine ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

⁸ Tablo 1'de gösterilen 5, 18, 36, 110 ve 165 numaralı yazılı soru önergeleri mülteci statüsündeki veya sığınma talep eden çocuklara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

⁹ Tablo 1'de gösterilen 3, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 27, 28, 33, 42, 43, 53, 58, 59, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 86, 88, 89, 92, 93, 96, 97, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 112, 116, 119, 120, 148, 152, 154, 167, 168, 169, 170, 171, 182, 184, 192, 211 ve 217 numaralı yazılı soru önergeleri suça sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹⁰ Tablo 1'de gösterilen 7, 23, 24, 30, 31, 32, 35, 41, 70, 104, 157, 173, 177 ve 195 numaralı yazılı soru önergeleri kaybolan ve ölen çocuklara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹¹ Tablo 1'de gösterilen 10, 20, 34, 49, 50, 51, 55, 80, 85, 153 ve 210 numaralı yazılı soru önergeleri sağlık hakkına ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

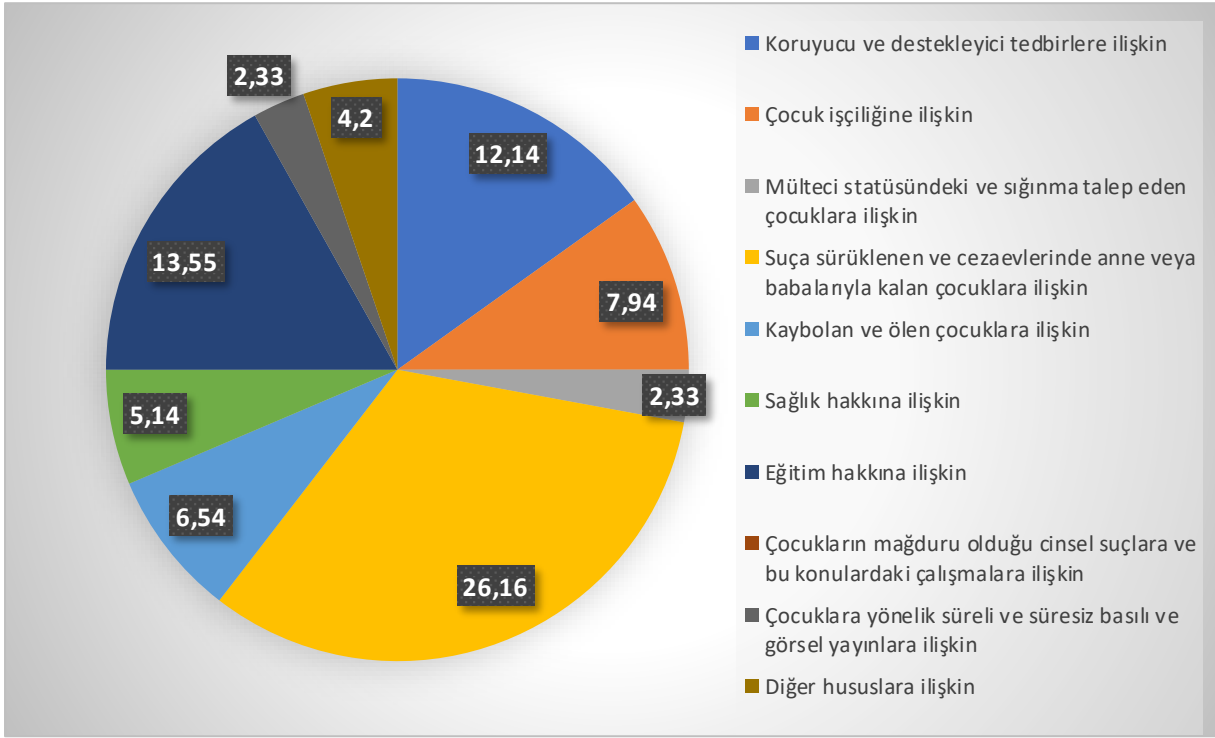
¹² Tablo 1'de gösterilen 22, 46, 48, 52, 61, 62, 63, 64, 82, 90, 91, 98, 111, 155, 156, 181, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 212 ve 213 numaralı yazılı soru önergeleri eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağına ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹³ Tablo 1'de gösterilen 38, 40, 45, 47, 57, 66, 67, 71, 79, 87, 115, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 150, 151, 158, 175, 186, 187 ve 193 numaralı yazılı soru önergeleri çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹⁴ Tablo 1'de gösterilen 163, 164, 178, 183 ve 185 numaralı yazılı soru önergeleri çocuklara yönelik süreli ve süresiz olmak üzere basılı ve görsel yayınlara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹⁵ Tablo 1'de gösterilen 37, 39, 65, 68, 69, 84, 159, 161 ve 162 numaralı yazılı soru önergeleri diğer hususlara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

Yazılı Soru Önergelerinin Konulara Göre Dağılımı

3.2.4. Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin verilen 26 yazılı soru önergesinin 18'i Cumhuriyet Halk Partisi, 7'si Halkların Demokratik Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi tarafından koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin tekrar mahiyetinde 3 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerin tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin verilen 24 yazılı soru önergesinin 16'sı Cumhuriyet Halk Partisi, 7'si Halkların Demokratik Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiş olacaktır.

Çocuk işçilere ilişkin verilen 17 yazılı soru önergesinin 11'i Cumhuriyet Halk Partisi, 3'ü Milliyetçi Hareket Partisi, 3'ü İyi Parti milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Mülteci statüsündeki ve sığınma talep eden çocuklara ilişkin verilen 5 yazılı soru önergesinin 3'ü Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i İyi Parti milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Suçta sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara ilişkin verilen 56 yazılı soru önergesinin 12'si Cumhuriyet Halk Partisi, 44'ü Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir. Halkların Demokratik Partisi tarafından suçta sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babalarıyla kalan çocuklara ilişkin tekrar mahiyetinde 21 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerin tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; suçta sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara ilişkin verilen 36

yazılı soru önergesinin 12'si Cumhuriyet Halk Partisi, 24'ü Halkların Demokratik Partisi milletvekillerince verilmiş olacaktır.

Kaybolan ve ölen çocuklara ilişkin verilen 14 yazılı soru önergesinin 11'i Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi, 2'si İyi Parti milletvekillerince verilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi tarafından kaybolan ve ölen çocuklara ilişkin tekrar mahiyetinde 2 yazılı soru önergesi verilmiştir. İyi Parti tarafından ise kaybolan ve ölen çocuklara ilişkin tekrar mahiyetinde 2 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerin tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; kaybolan ve ölen çocuklara ilişkin verilen 12 yazılı soru önergesinin 10'u Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i İyi Parti milletvekillerince verilmiş olacaktır.

Sağlık hakkına ilişkin verilen 11 yazılı soru önergesinin 7'si Cumhuriyet Halk Partisi, 2'si Halkların Demokratik Partisi, 2'si İyi Parti milletvekillerince verilmiştir.

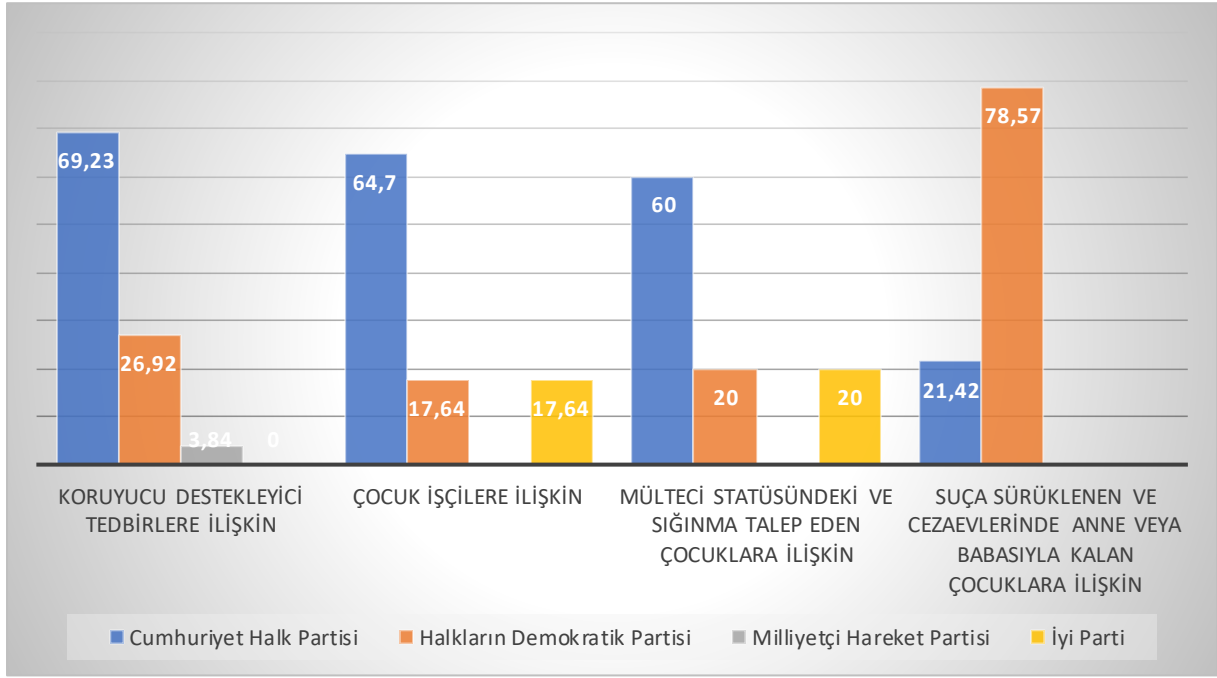
Eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağına ilişkin verilen 29 yazılı soru önergesinin 19'u Cumhuriyet Halk Partisi, 6'sı Halkların Demokratik Partisi, 3'ü Milliyetçi Hareket Partisi, 1'i İyi Parti milletvekillerince verilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi tarafından eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağına ilişkin tekrar mahiyetinde 10 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerin tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağına ilişkin verilen 20 yazılı soru önergesinin 10'u Cumhuriyet Halk Partisi, 6'sı Halkların Demokratik Partisi, 3'ü Milliyetçi Hareket Partisi, 1'i İyi Parti milletvekillerince verilmiş olacaktır.

Çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin verilen 42 yazılı soru önergesinin 10'u Cumhuriyet Halk Partisi, 30'u Halkların Demokratik Partisi, 2'si İyi Parti milletvekillerince verilmiştir. Halkların Demokratik Partisi tarafından çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin tekrar mahiyetinde 22 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerin tek bir yazılı soru önergesi olarak kabul edilmesi halinde ise; çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin verilen 21 yazılı soru önergesinin 10'u Cumhuriyet Halk Partisi, 9'u Halkların Demokratik Partisi, 2'si İyi Parti milletvekillerince verilmiş olacaktır.

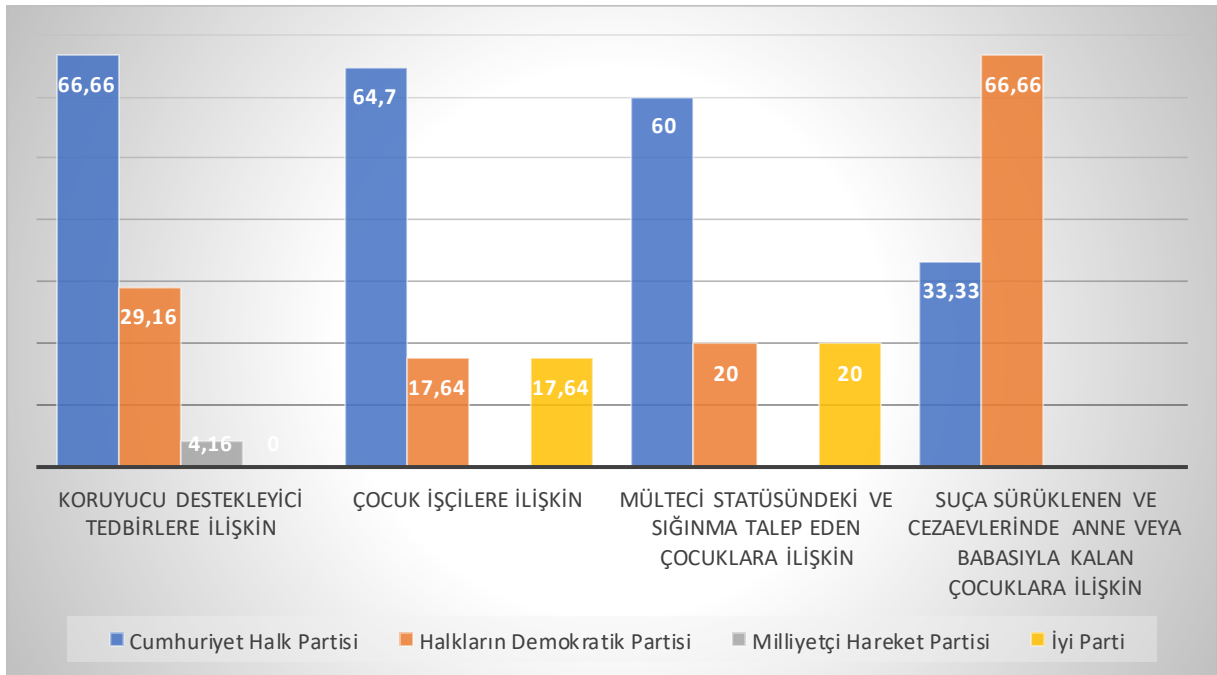
Çocuklara yönelik süreli ve süresiz olmak üzere basılı ve görsel yayınlara ilişkin verilen 5 yazılı soru önergesinin 3'ü Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerince verilmiştir.

Diğer hususlara ilişkin verilen 9 yazılı soru önergesinin 7'si Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerince verilmiştir.

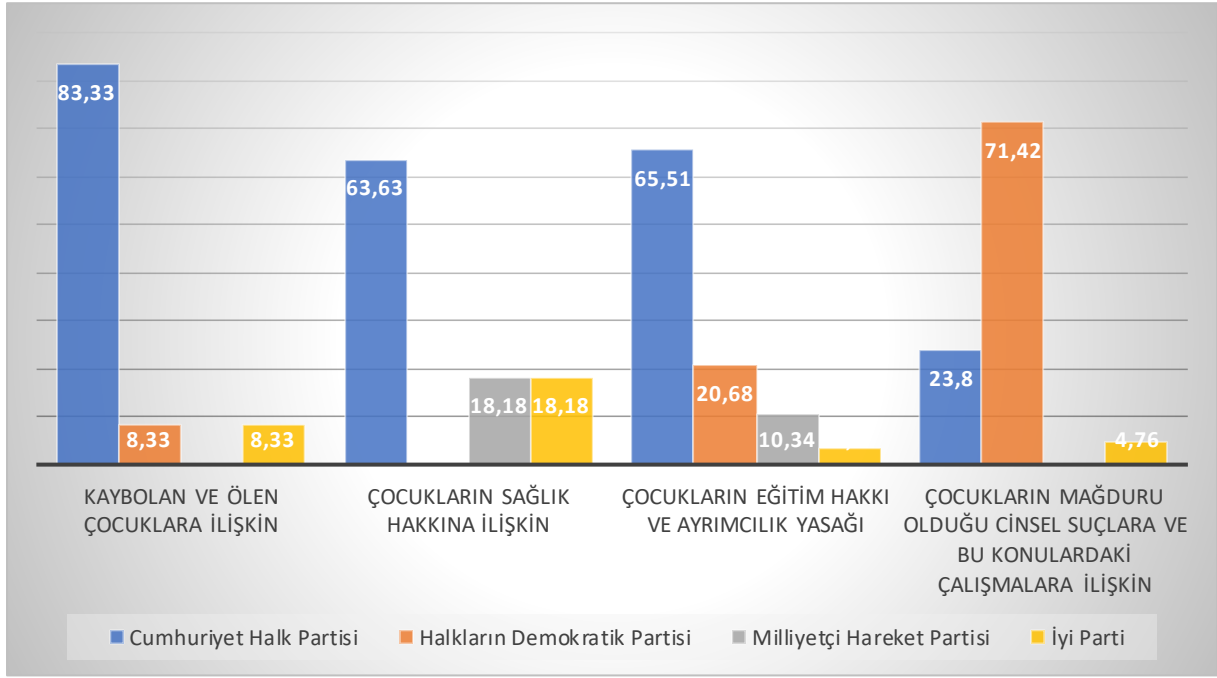
Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 1

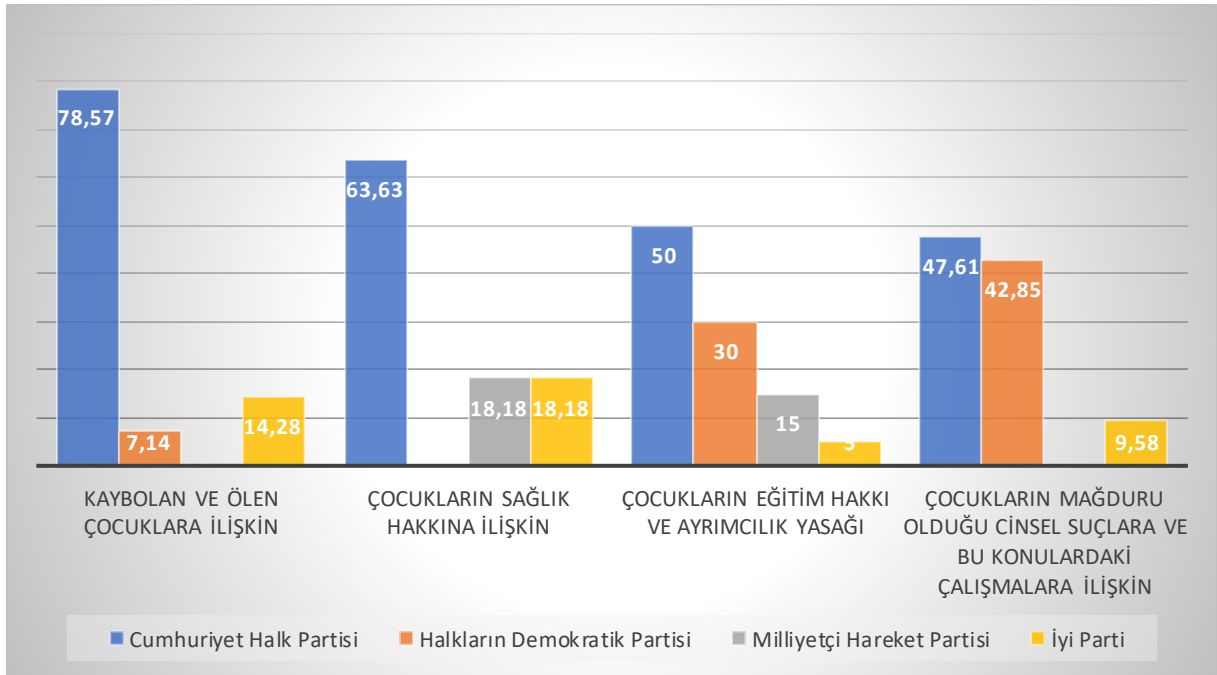
Aynı Siyasi Parti Tarafından Aynı Konuya İlişkin Tekrar Mahiyetinde Verilen Yazılı Soru Önergelerinin Bir Soru Önergisi Kabul Edilmesi Halinde Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 1

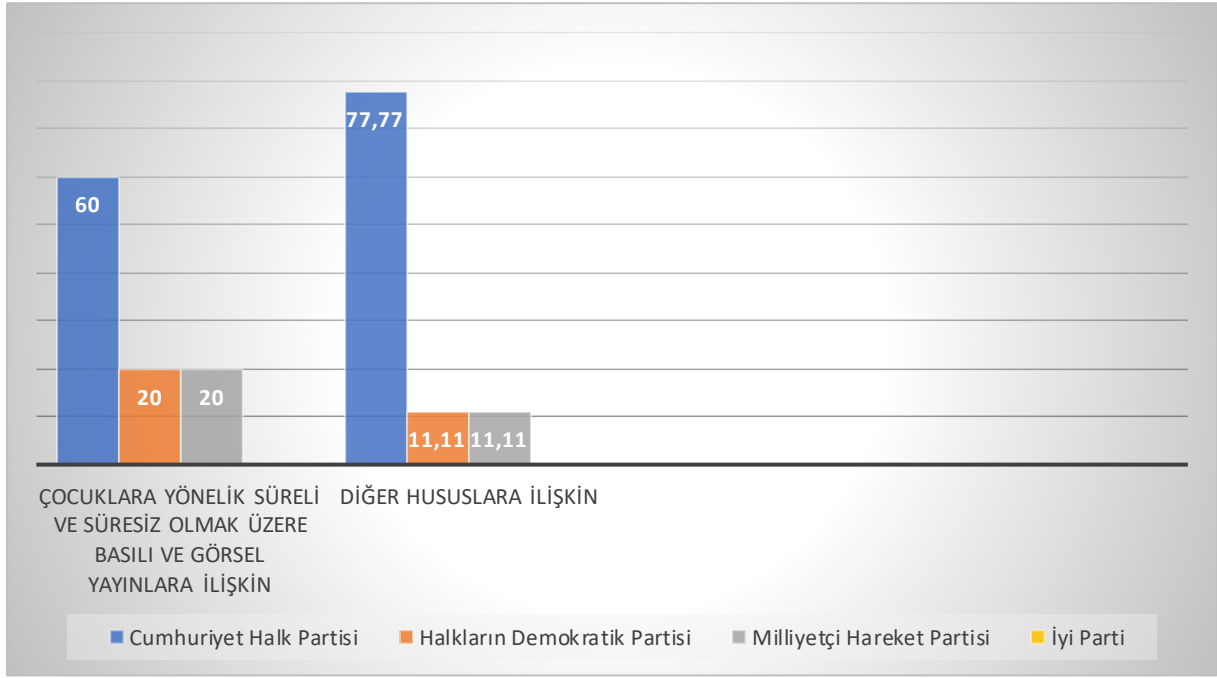
Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 2

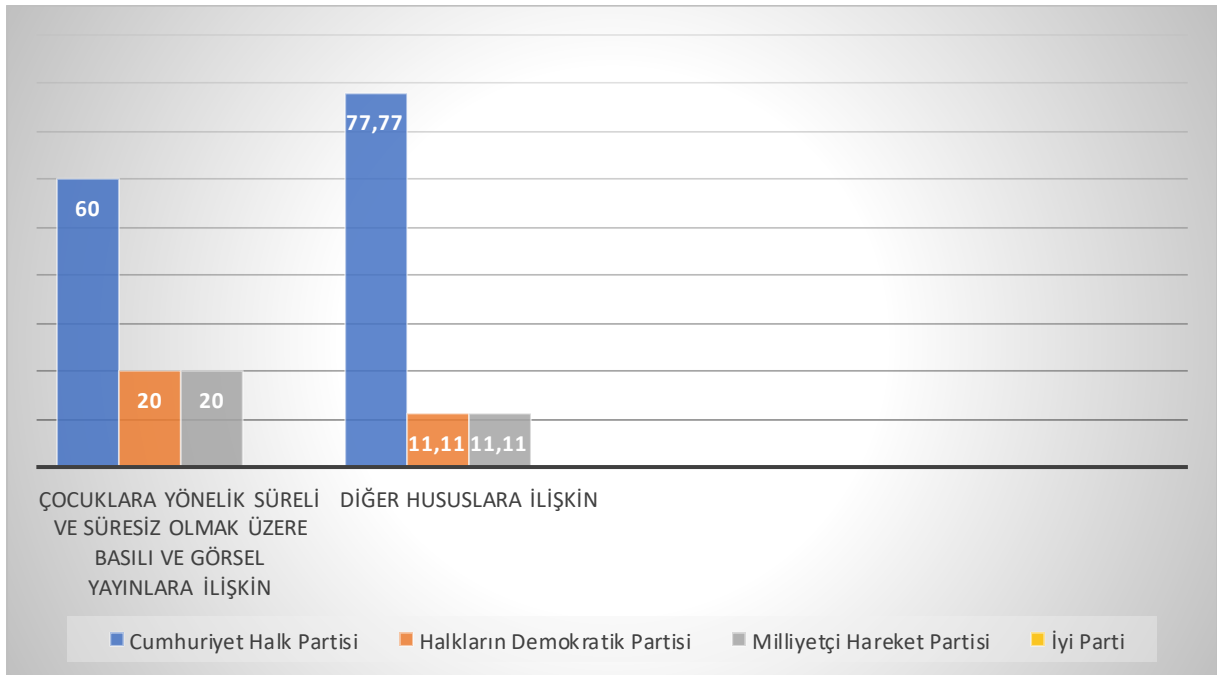
Aynı Siyasi Parti Tarafından Aynı Konuya İlişkin Tekrar Mahiyetinde Verilen Yazılı Soru Önergelerinin Bir Soru Önergisi Kabul Edilmesi Halinde Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 2

Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 3

Aynı Siyasi Parti Tarafından Aynı Konuya İlişkin Tekrar Mahiyetinde Verilen Yazılı Soru Önergelerinin Bir Soru Önergisi Kabul Edilmesi Halinde Yazılı Soru Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı 3¹⁶

¹⁶ Bu tabloda tekrarlayan mahiyette yazılı soru önergesi bulunmadığından farklılık arz etmemektedir. Ancak bütünlük sağlanması ve kafa karışıklığına yol açmaması açısından, tekrardan yer verilmiştir.

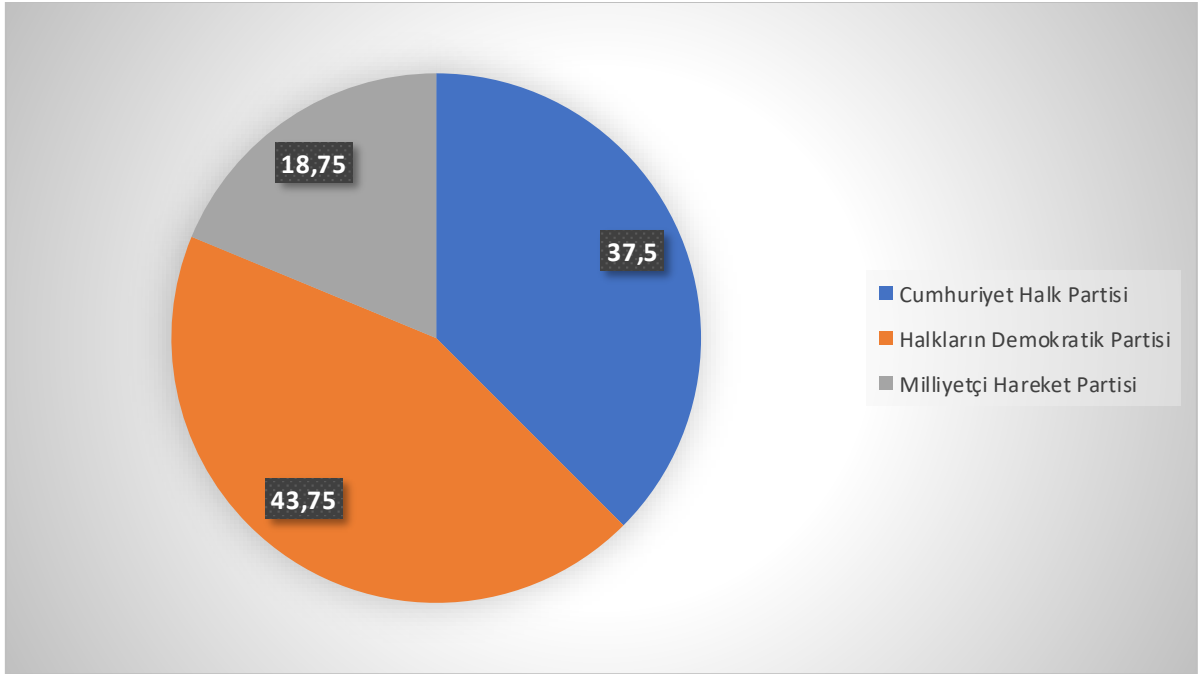
3.3. Meclis Araştırması Önergeleri

Çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, milletvekilleri tarafından toplamda 16 meclis araştırması önergesi verilmiştir. Söz konusu meclis araştırması önergelerinin tamamı; aşağıda Tablo 2’de milletvekilinin meclis araştırması önergesinin veriliş tarihi itibari ile üyesi olduğu siyasi parti, meclis araştırması önergesinin başkanlığa geliş tarihi, özeti ve son durumu esas alınarak belirtilmiştir. Söz konusu tabloda; metne bağlı kalmak adına, milletvekillerinin önergelerinde kullanmış oldukları ifadeler aynen alınmış, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

3.3.1. Meclis Araştırması Önergelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin verilen 16 meclis araştırması önergesinin 6’sı Cumhuriyet Halk Partisi, 7’si Halkların Demokratik Partisi, 3’ü Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir. Diğer siyasi partiler ve bağımsız milletvekilleri; bahsedilen dönem aralığında, çocuk haklarına ilişkin herhangi bir meclis araştırması önergesi verilmemiştir.

Meclis Araştırması Önergelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

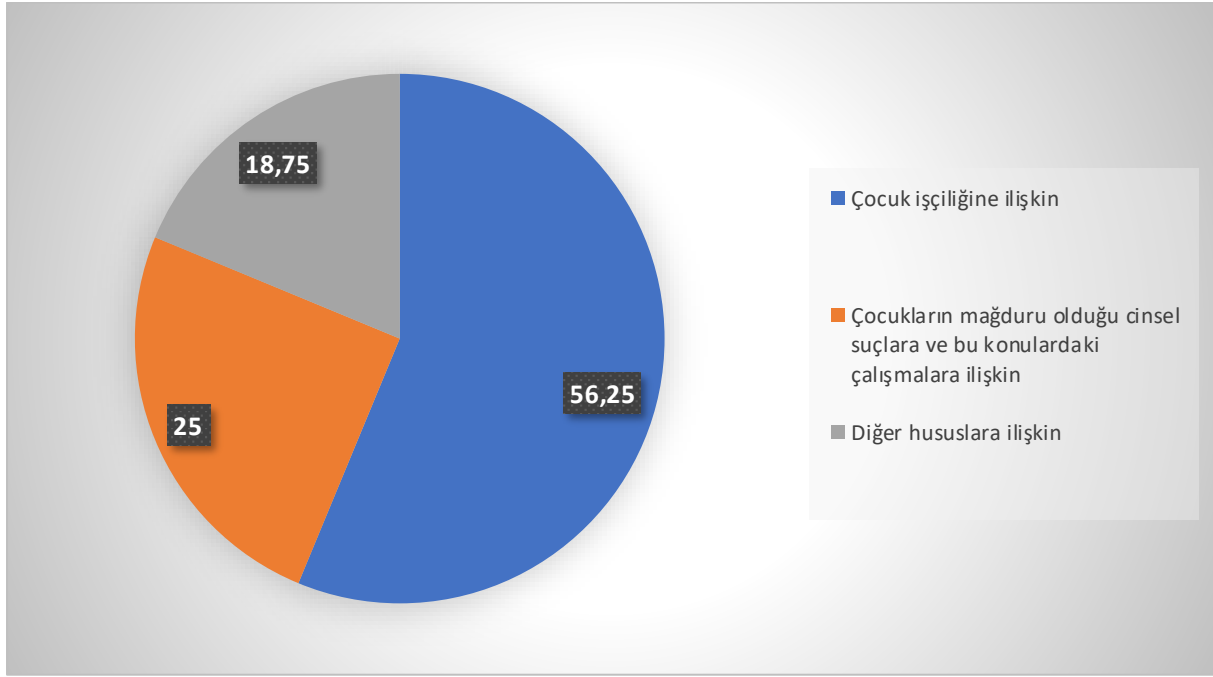
3.3.2. Meclis Araştırması Önergelerinin Konulara Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin milletvekilleri tarafından verilen meclis araştırması önergeleri; çocuk haklarına ilişkin konulara ayrılarak kategorileştirilmiştir. Buna göre; çocuk haklarına ilişkin olarak milletvekilleri tarafından verilen 16 meclis araştırması önergesinin 9’u çocuk işçiliğine¹⁷, 4’ü

¹⁷ Tablo 2’de gösterilen 1, 3, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ve 16 numaralı meclis araştırması önergeleri çocuk işçiliğine ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konudaki çalışmalara¹⁸, 3'ü diğer hususlara¹⁹ ilişkindir. Söz konusu meclis araştırması önergelerinin tamamının son durumu gündemdedir.

Meclis Araştırması Önergelerinin Konulara Göre Dağılımı

3.3.3. Meclis Araştırması Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Çocuk işçiliğine ilişkin verilen 9 meclis araştırması önergesinin 6'sı Cumhuriyet Halk Partisi, 2'si Halkların Demokratik Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

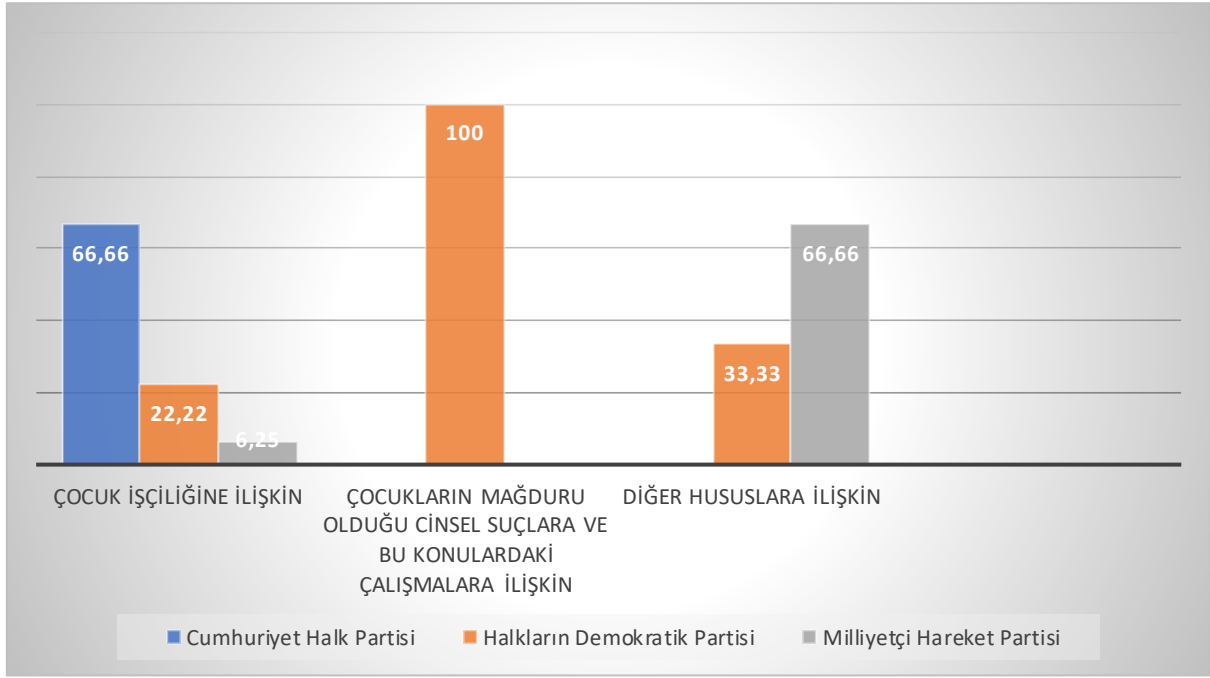
Çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin 4 meclis araştırması önergesinin tamamı Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Diğer hususlara ilişkin verilen 3 meclis araştırması önergesinin 1'i Halkların Demokratik Partisi, 2'si Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

¹⁸ Tablo 2'de gösterilen 6, 7, 11 ve 14 numaralı meclis araştırması önergeleri çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konulardaki çalışmalara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

¹⁹ Tablo 2'de gösterilen 2, 4 ve 15 numaralı meclis araştırması önergeleri diğer hususlara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

Meclis Araştırması Önergelerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı

3.4. Meclis Araştırması Komisyonları

Çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, mecliste bulunan tek meclis araştırması komisyonu; Rabia Naz Vatan Başta olmak üzere şüpheli çocuk ölümlerinin araştırılması ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonudur. Komisyon; 17.07.2019 tarihinde kurulmuş, 14.07.2020 tarihinde rapor düzenlemiştir. Söz konusu meclis araştırması komisyonu; aşağıda Tablo 3’de kuruluş tarihi, rapor tarihi, komisyon adı ve rapor durumu esas alınarak belirtilmiştir. Söz konusu tabloda; metne bağlı kalmak adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin resmî sitesinde kullanılan ifadeler aynen alınmış, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Rabia Naz Vatan Başta Olmaz Üzere [Şüpheli Çocuk Ölümlerinin Araştırılması Komisyonu raporunda](#); Rabia Naz Vatan’ın ölümüne ilişkin yürütülen soruşturma hakkında değerlendirmelerde bulunmuş ve genel olarak şüpheli çocuk ölümlerine ilişkin sorunları tespit ederek çözüm önerileri sunmuştur. Bu önerilerin bir kısmı; çocuk ölümlerinin incelenmesinde azami özen gösterilmesi gerektiği, 112/155 çağrı kayıtlarının en az 10 yıl süreyle saklanması gerektiği, kolluk birimlerinin çocuk koruma birimleriyle koordineli bir şekilde çalışması, vakıalarda aile fertleri ile diğer çocukların birlikte değerlendirilmesinin unutulmaması, ölümlerle sonuçlanan vakıalarda psikolojik otopsi yapılmasının teşvik edilmesi ve bu hususta uzman bilirkişilerden destek alınması gerektiği, olay mahallinin zamanında ve profesyonellerce

incelenmesi gerektiği, bu kapsamda yapılacak incelemede kanıt toplama, dokümantasyon ve biyomikroskop incelemelerin yapılmasının hayati derecede önem taşıdığı, şüphelilerin yetkililerce güncel ve modern teknikler kullanılarak sorgulanması ve ifade tutanaklarının iyi tanzim edilmesi gerektiği şeklindedir.

3.5. Kanun Teklifleri

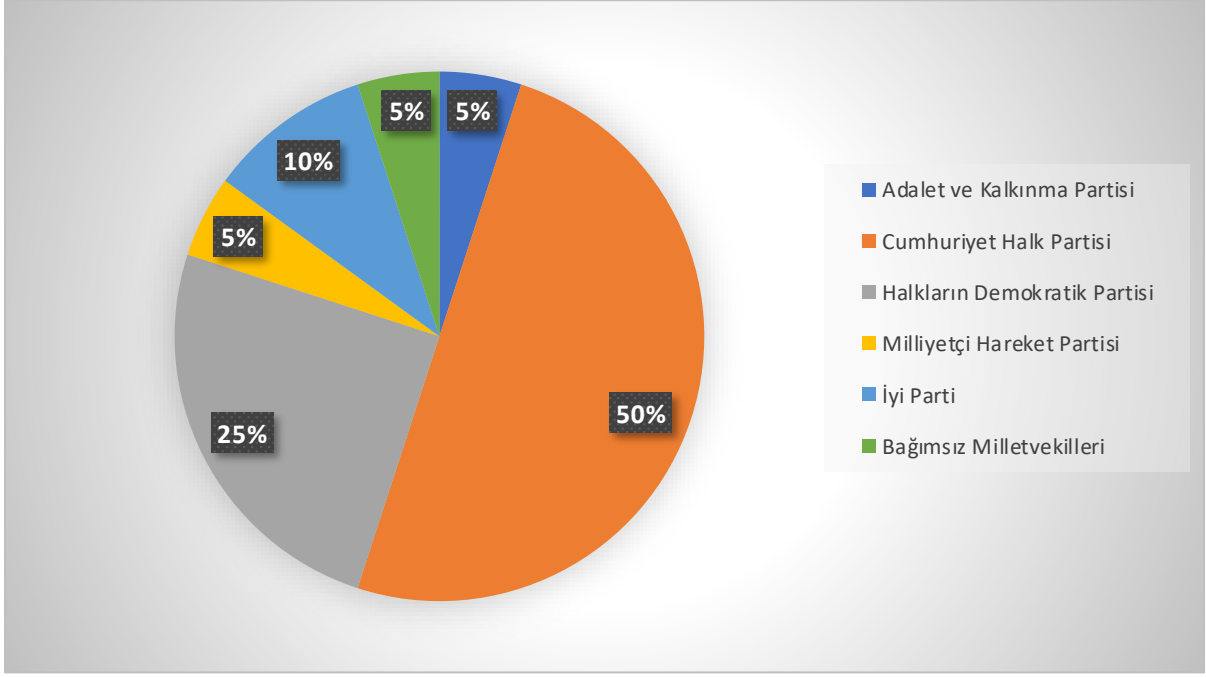
Çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, milletvekilleriince toplamda 20 kanun teklifi verilmiştir. Söz konusu kanun tekliflerinin tamamı; aşağıda Tablo 4’de milletvekilinin meclis araştırması önergesinin verilmiş tarihi itibarı ile üyesi olduğu siyasi parti, ilk imza sahibi siyasi parti, kanun teklifinin başkanlığa geliş tarihi, özeti ve son durumu esas alınarak belirtilmiştir. Söz konusu tabloda; metne bağlı kalmak adına, milletvekillerinin önergelerinde kullanmış oldukları ifadeler aynen alınmış, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

3.5.1. Kanun Tekliflerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin verilen 20 kanun teklifinin 1’i Adalet ve Kalkınma Partisi, 10’u Cumhuriyet Halk Partisi, 5’i Halkların Demokratik Partisi, 1’i Milliyetçi Hareket Partisi, 2’si İyi Parti, 1’i bağımsız milletvekili Mustafa Yeneroğlu²⁰ tarafından verilmiştir. Diğer siyasi partiler tarafından bahsedilen dönem aralığında, çocuk haklarına ilişkin herhangi bir kanun teklifi verilmemiştir.

²⁰ Söz konusu kanun teklifinin başkanlığa geliş tarihi 21.11.2019 olup; Mustafa YENEROĞLU’nun, 30.10.2019 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi’nden istifa etmiş olması sebebiyle, istifa tarihinden sonra vermiş olduğu kanun teklifi, bağımsız milletvekili kategorisi altında değerlendirilmiştir. (Ayrıntılı bilgi için bkz: https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.bilgi?p_donem=27&p_sicil=7119, Erişim t.: 17.11.2020)

Kanun Tekliflerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

3.5.2. Kanun Tekliflerinin Konularına Göre Dağılımı

Çocuk haklarına ilişkin milletvekillerce verilen kanun teklifleri; çocuk haklarına ilişkin konulara ayrılarak kategorileştirilmiştir. Buna göre; çocuk haklarına ilişkin olarak milletvekillerce verilen 20 kanun teklifinin 3'ü suça sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara²¹, 11'i koruyucu ve destekleyici tedbirlere ve sosyal yardıma²², 2'si Eğitim hakkına²³, 2'si çocukların vatandaşlıklarına²⁴, 1'i sağlık hakkına²⁵, 1'i diğer hususlara²⁶ ilişkindir. Söz konusu kanun tekliflerinin 19'u komisyonda görünmekte olup 1'i kanunlaşmıştır²⁷.

²¹ Tablo 4'de gösterilen 3, 10 ve 11 numaralı kanun teklifleri suça sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

²² Tablo 4'de gösterilen 2, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 16 ve 18 numaralı kanun teklifleri koruyucu ve destekleyici tedbirlere ve sosyal yardıma ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

²³ Tablo 4'de gösterilen 4 ve 20 numaralı kanun teklifleri eğitim hakkına ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

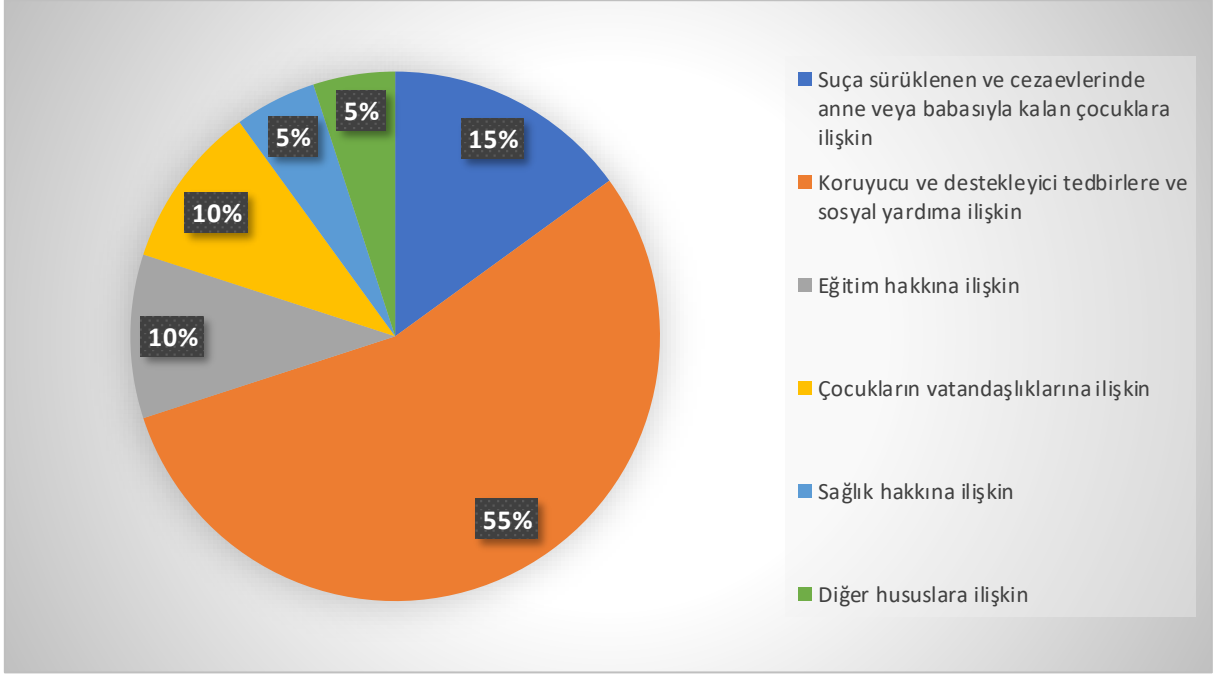
²⁴ Tablo 4'de gösterilen 1 ve 17 numaralı kanun teklifleri çocukların vatandaşlıklarına ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

²⁵ Tablo 4'de gösterilen 8 numaralı kanun teklifi sağlık hakkına ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

²⁶ Tablo 4'de gösterilen 19 numaralı kanun teklifi diğer hususlara ilişkin kategori altında değerlendirilmiştir.

²⁷ 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Dair Kanun; RG: 31.100, T: 15.04.2020.

Kanun Tekliflerinin Konularına Göre Dağılımı

3.5.3. Kanun Tekliflerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Suçta sürüklenen ve cezaevlerinde anne veya babasıyla kalan çocuklara ilişkin verilen 3 kanun teklifinin 1'i Adalet ve Kalkınma Partisi, 1'i Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirlere ve sosyal yardıma ilişkin verilen 11 kanun teklifinin 8'i Cumhuriyet Halk Partisi, 1'i Milliyetçi Hareket Partisi, 1'i İyi Parti milletvekilleri tarafından verilmiştir.

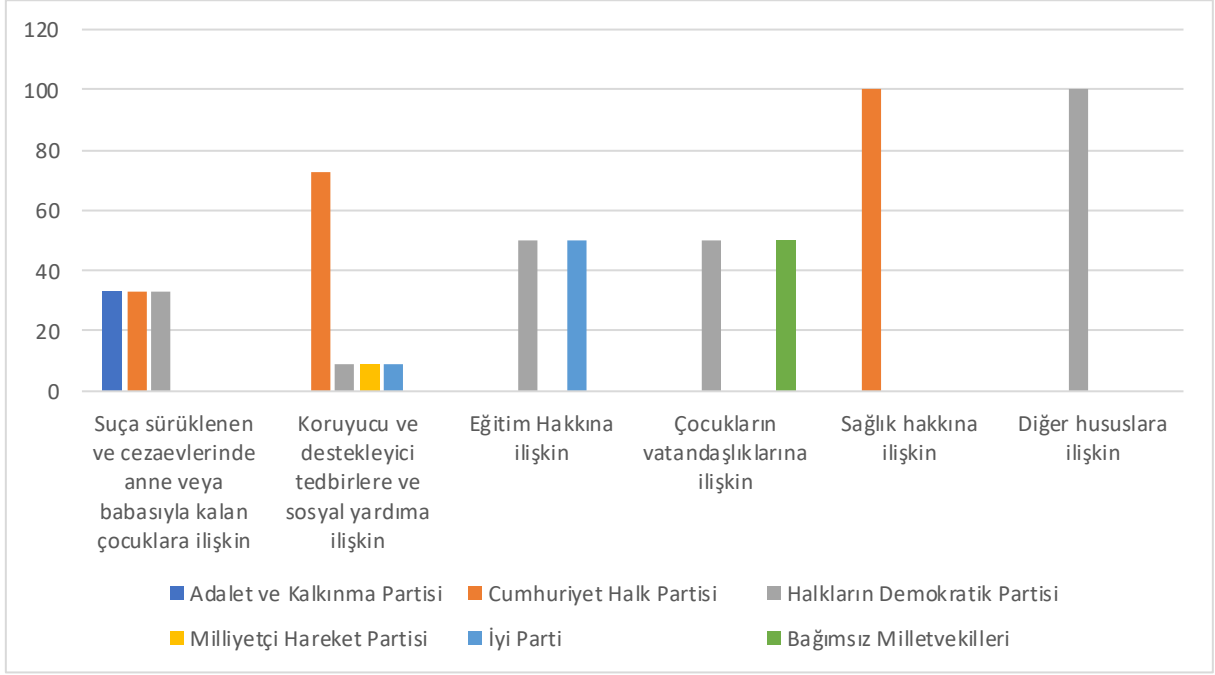
Eğitim hakkına ilişkin verilen 2 kanun teklifinin 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i İyi Parti milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Çocukların vatandaşlıklarına ilişkin verilen 2 kanun teklifinin 1'i Halkların Demokratik Partisi, 1'i bağımsız milletvekilince verilmiştir.

Sağlık hakkına ilişkin verilen 1 kanun teklifi Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Diğer hususlara ilişkin verilen 1 kanun teklifi Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri tarafından verilmiştir.

Kanun Tekliflerinin Konulara ve Siyasi Partilere Göre Dağılımı

3.6. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tarafından Kabul Edilen Raporlar

Çocuk haklarına ilişkin olarak, 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından Bakırköy Kadın Kapalı Ceza infaz Kurumu, Silivri Ceza İnfaz Kurumları, Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları ve Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları olmak üzere toplamda 4 cezaevi incelenerek rapor oluşturulmuş, söz konusu raporlara milletvekillerce şerhler düşülmüştür. Söz konusu raporların tamamı, muhalefet şerhlerini içerecek şekilde; aşağıda Tablo-5’de belirtilmiştir. Söz konusu tabloda; metne bağlı kalmak adına, raporda kullanılan ve milletvekillerce düşülen şerhlerdeki ifadeler aynen alınmış herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Çocuk haklarına ilişkin olarak cezaevlerinde tespit edilen genel hususları kısaca özetlemek gerekirse; hafta içi yaptırılan görüşlerin okula devam eden çocukların devamsızlık yapmak zorunda kalmayacakları şekilde hafta sonu günlerinde yapılmasının düzenlenmesi; kurum kreşlerindeki personel yetersizliklerinin giderilmesi; anneleri ile birlikte kalmak durumunda olan çocuklar için infaz ertelenmesine yönelik çalışmaların yapılması gerektiği, bu çocuklar için ayrı yatak temin edilmesinin sağlanması gerektiği, yine bu çocukların beslenmesi için süt gibi gelişimine önemli katkısı bulunan gıdaların teminin sağlanması gerektiği, bu çocukların eğitimi için gerekli materyallerin sağlanması, bu çocukların mahpus muamelesi görmemesi için gerekli uygun tedbirlerin alınması; suça sürüklenen tutuklu ve hükümlü çocukların havalandırma, spor ve eğitim gibi gelişimsel temel ihtiyaçlarının

sağlanması için gerekli mekan, tesis ve araçların sağlanması, bu çocukların hastane sevkinde kelepçe ve zincir gibi uygulamaların kullanılmaması; aydınlatma ve havalandırma sorunlarından kaynaklı olarak fiziki şartların cezaevlerinin dışarıyla tek bağlantısı olan pencerelerinin, demir parmaklık ve tel örgüden sadece birisiyle çevrilecek şekilde düzenlenmesi; cezaevlerindeki sosyal olanakların çocukların dil ve bilişsel gelişimini yaşlılarının gerisinde kalmayacak şekilde düzenlenmesi; tutuklu ve hükümlü çocukların birbirlerine müdahale edemeyeceği şekilde yaşam alanlarının oluşturulması ve sosyalleşmenin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

3.7. Çocuk Hakları Alt Komisyonu Çalışmaları

2019 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun alt komisyonu olarak oluşturulan Çocuk Hakları Alt Komisyonu; ilk toplantısını 09.07.2019'da yapmıştır. Ancak; bu çalışma, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasama ve denetim faaliyetleri kapsamındaki 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasındaki çalışmalarını içerdiğinden, söz konusu komisyonun sadece bu tarihler arasındaki faaliyetlerine yer verilecektir.

Çocuk Hakları Alt Komisyonu; 20.11.2019 ila 08.11.2020 tarihleri arasında, 19.02.2020 tarihinde [bir toplantı gerçekleştirmiştir](#). Söz konusu toplantıda, Ankara Büyükşehir Belediyesi 25. dönem Çocuk Meclisi üyeleri dinlenmiştir. Toplantıda; Unicef ile imzalanan mutabakat kapsamında, çeşitli maddeler belirlendiği belirtilmiştir. Buna göre; çocuk haklarına yönelik farkındalığın artırılması sağlanması amacıyla eğitim, çalıştay ve ziyaretler gerçekleştirilmesi; Türkiye Büyük Millet Meclisi ile çocuklar arasındaki diyalogun güçlendirilmesi sağlanması; mevcut mevzuat hükümlerinin çocuk diliyle özetlenmesinin sağlanması; çocuk haklarına ilişkin mevzuatın karşılaştırmalı analizinin yapılması; özellikle yereldeki projelerin çocuk haklarını önceleyecek şekilde planlanması, bu kapsamdaki projelerin hayata geçirilmesinde bütçenin buna göre planlanması; hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yerinde inceleme ziyaretlerinin yapılması; şiddet içerikli haberlerin yapılış şekline yönelik konunun ele alınarak uluslararası düzeyde çalıştay yapılması ve diğer ülkelerin bu konudaki uygulamalarının incelenmesi hedeflenmiştir.

Söz konusu toplantıda Ankara Büyükşehir Belediyesi 25. dönem Çocuk Meclisi üyelerinin yapmış oldukları, yapmaya devam ettikleri ve yapmayı hedefledikleri çalışmaları dinlenmiştir. Ardından komisyon üyesi çocuklar; meclis komisyonuna 16 soru yöneltmiştir. Bu sorular; komisyonun öncelikli konularının ne olduğu; tarım işçisi olarak çalıştırılan çocuklarla ilgili çalışmaların neler olduğu; suça sürüklenen çocuklarla ilgili çalışmaların neler olduğu ve bu çocukların yargılamalarında ve buldukları cezaevlerinde çocuk haklarının

gözetilip gözetilmediği; çocuk haklarının güçlendirilmesi konulu konferansta alınan kararların ne olduğu; eğitimle ilgili kararlar alınırken çocuk meclislerinden görüşlerin alınıp alınmayacağı; yabancı uyruklu göçmen çocuklara uygulanan ayrımcılığa ilişkin ailelerin bilinçlendirilmesi için ne gibi çalışmaların yapılacağı; çocuk yaşta evlenmelerin tümüyle nasıl engellenebileceği ve bu durumun kesin bir şekilde yasal düzenleme ile yasaklanıp yasaklanamayacağı; okullardaki eğitim eksikliği, beden eğitimi dersinin boş geçmesi, akran şiddeti, temizlik ve güvenlik gibi problem yaşanan pek çok eğitimle ilgili konuda çalışmaların olup olmadığı; hem sayıca fazla hem de sorunları artan çocuklara yönelik bir çocuk bakanlığı açma fikrine nasıl bakıldığı; Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 30'uncu yılını geride bırakırken ve dünyada çocuklara yönelik sorunlar hala artarak devam ederken taraf devletler sorumluluklarını yerine getirmediğinde ne yapıldığı; özellikle ailesi yanında bulunmayan sığınmacı çocukların eğitimleriyle ilgili yapılan çalışmaların neler olduğu; çocuk haklarının anlaşılabilmesi için aile ve öğretmenlere yönelik eğitim kampanyalarının başlatılması düşüncesinde olduklarını ve kendilerinin bu konu hakkında ne düşündükleri; Türkiye'de çocuk haklarının yeterince önemsendiğini düşünüp düşünmedikleri; meclislerinde koruma evlerinden arkadaşlarının da olduğu, koruma evlerindeki çocukların daha iyi eğitim almaları, korunmaları ve daha çok desteklenmeleri için neler yapıldığı; bazı kurumlarda 18 yaşına kadar koruma altına alınan çocukların tamamen korumasız ve yalnız mı bırakıldığına ilişkin sorulardır. Çocuk Meclisi üyesi çocukların soruları; alt komisyon üyelerince cevaplandırılmıştır.

Toplantının devamında; çocuk haklarına ilişkin diğer sorunlar ve özellikle tutuklu ve hükümlü çocukların cezaevlerinde yaşadıkları sorunlar değerlendirilmiştir.

4. Değerlendirme

Siyasi partiler; 2018 genel seçim beyannamelerinde, başta çocuk işçiliği, suça sürüklenen çocuklar ve cinsel istismar suçu mağduru çocuklara yönelik çocuk haklarına yönelik çok sayıda taahhütte bulunmuşlardır. Yapılan çalışmada; siyasi partilerin, bu taahhütlerine yönelik yazılı soru önergelerine ağırlık verdikleri, fakat meclis araştırması önergesi ve kanun teklifi gibi diğer meclis çalışmalarına aynı oranda ağırlık vermedikleri tespit edilmiştir. Verilen soru önergelerine cevap verildikten sonra ise, eksik veya çocuk odaklı bakış açısına sahip olmayan durumlara yönelik; istikrarlı ve çözüm odaklı yaklaşım sergiledikleri tespit edilememiştir. Cezaevlerine ilişkin hazırlanan raporlarda tespit edilen ve muhalefet şerhleri düşülen hususlara ilişkin, sorunun daha iyi tespiti ve çözümü amacıyla yazılı soru önergesi ve kanun teklifi gibi meclis faaliyetlerine ağırlık verildiği tespit edilememiştir. Yine; yazılı soru önergelerinin geç cevaplanması ve cevapsız bırakılması gibi

durumların, etkin bir meclis çalışma faaliyeti sürdürülmesini zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Siyasi partilerin; aynı konuya ilişkin birden fazla ve çok sayıda yazılı soru önergesi verdikleri tespit edilmiştir. Meclisin önceki dönemlerine ilişkin cevaplandırılmayan yazılı soru önergelerinin tekrar verilmesi veya az sayıda olmak üzere fark edilemediği için tekrarlayan soru önergesi verilmesi normal karşılanmakla birlikte; aynı konuya ilişkin aynı siyasi parti tarafından aynı gün tekrarlayan nitelikte 20'den fazla soru önergesi verilmesi anlamlandırılmamıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi; seçim beyannamesinde, çocuklara yönelik gıda üretimine ilişkin olarak, sağlığa zararlı gıda ürünlerinin yanıltıcı ve yanlış yönlendirici tanıtım faaliyetlerine ilişkin tedbirler alınacağı, ürünlerin etiket ve ambalajlarının tüketicileri daha doğru bilgilendirecek şekilde düzenleneceği, sağlıklı beslenme kapsamında gıda ambalajlarındaki mevcut bilgilerin görünür hale getirilerek kolay anlaşılır olmasının sağlanacağını taahhüt etmiş; yine bu hususa ilişkin Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisince hem yazılı soru önergeleri hem de meclis araştırması önergelerinin verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu konunun, hala çözüme kavuşturulduğu tespit edilememiştir.

Çocuk işçiliği konusu; neredeyse bütün siyasi partiler tarafından seçim beyannamelerine konu edilmiştir. Bu hususa ilişkin; siyasi partilerce yazılı soru önergesi ve meclis araştırması önergesinin verildiği tespit edilmekle birlikte, kanun teklifinin sunulduğu tespit edilememiştir.

Şüpheli çocuk ölümleri ve kaybolan çocuklar konusu; siyasi partiler tarafından seçim beyannamelerine çok fazla konu edilmemiştir. Diğer yandan; bu hususa ilişkin, siyasi partilerce, yazılı soru önergesi verildiği ve meclis araştırması komisyonunun kurulduğu tespit edilmekle birlikte; kanun teklifinin sunulduğu tespit edilememiştir.

Suçta sürüklenen çocuklar konusu; neredeyse bütün siyasi partiler tarafından seçim beyannamelerine konu edilmiştir. Bu hususa ilişkin sorunlar, defalarca kez İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporlarına konu olmuştur. Ancak bu raporlara muhalefet şerhi koyan Cumhuriyet Halk Partisi ve Halkların Demokratik Partisince, bütün tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi sunulduğu tespit edilememekle birlikte, kısmi kanun teklifinde buldukları tespit edilmiştir.

Çocukların mağduru olduğu cinsel suçlara ve bu konudaki çalışmalar konusunun; neredeyse bütün siyasi partiler tarafından seçim beyannamelerine konu edilmiştir. Bu hususa ilişkin siyasi partilerce yazılı soru önergesi verildiği tespit edilmekle birlikte, kanun teklifi sunulduğu tespit edilememiştir.

Belirtmek gerekir ki; etkili ve kapsamlı kanun tekliflerinin sunulabilmesi için sorunların tespit edilmesi önemlidir. Sorunların, meclis çalışmaları kapsamında kapsamlı bir şekilde tespit edilebilmesinin yolu ise; yazılı soru önermeleri ve meclis araştırması önermeleri verilmesidir. Yazılı soru önermelerinin cevaplanmaması veya verilen cevabın kapsamlı bir inceleme içermemesi ya da yazılı soru önermesinin kapsamlı olmayışı ve meclis araştırması önermelerinin kabul edilmemesi kanun teklifi çalışmalarının yapılmasını güçleştirmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Çocuk haklarının siyaset üstü bir mesele olduğu unutulmamalıdır. Bu kapsamda; siyasi partilerin, seçim beyannamelerinde aynı konulara ilişkin taahhüt etmiş oldukları ortak hedefler doğrultusunda, iş birliği içerisinde, çözüm odaklı çalışmalar yürütmesi yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına ilişkin tespit edilen sorunların çözüme kavuşturulabilmesi için istikrarlı ve sürdürülebilir politikalar üretilmesi şarttır. Bu kapsamda; siyasi partilerin, seçim beyannamelerinde ifade etmiş oldukları taahhütlerini uygulayabilmeleri için istikrarlı bir tavır sergilemesi ve meclis çalışmalarındaki bütün faaliyetlerine, bu tavrını yansıtmaya yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına ilişkin olarak tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerilerinin ve taahhütlerin birer slogan haline dönüşmemesi için somut adımlar halinde belirlenmesi yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına ilişkin bütün çözüm çalışmalarında; çocukları, çözümün bir parçası haline getirmek ve çocukların, çözüme etkin bir şekilde katılımını sağlamak, Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 12'inci maddesinin bir gereğidir. Nitekim; çocukların, çocuk haklarına yönelik sorunların yeterince farkında oldukları, yukarıda, 3.7'nci bölümde de meclis tutanakları ile de tespit edilmiştir. Bu kapsamda; çocukların, meclis çalışmalarına etkin katılımının sağlanması ve çocukların, sorunlarını ve fikirlerini meclise ve siyasi partilere daha rahat ulaştırabilmeleri için çocuklarla kolay iletişim kanallarının inşa edilmesi yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına ilişkin çalışma ve çözümlerde; bütçe planlamasının çocuk odaklı bir şekilde yapılması, Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 4'üncü maddesinin bir gereğidir. Bu kapsamda; çocuk haklarına ilişkin çalışma ve çözümlerde, etkin bir sonuca ulaşabilmek için, etkili bir bütçe planlamasının yapılması yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına ilişkin toplumsal bakış açısının; çocukların “birey” olduklarının kabulüne yönelik bir bakış açısına dönüşmesi gerekmektedir. Özgür, özgüvenli ve güçlü çocuklar yetişebilmesi için “hak temelli” bakış açısının topluma yerleştirilmesine yönelik

sosyal çalışmaların yapılması ve bu konuda bütün siyasi partilerin birlikte hareket etmesi yerinde olacaktır.

Çocuk haklarına dair çok fazla sorun vardır. Bu sorunların tamamının, siyasi partilerce, meclis çalışmalarına yansıtıldığı; yansıtılanlar açısından ise etkili bir çözüm çalışmasının yapıldığı tespit edilememiştir. Bu kapsamda; siyasi partilerin, sorunların tespiti ve çözümünde, odak grup çalışmalarını teşvik etmeleri ve başta üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere, çocuk hakları alanında çalışma yapan bütün kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışmaları yerinde olacaktır.

Mecliste, Çocuk Hakları Alt Komisyonu'nun kurulması önemli bir adımdır. Komisyonun etkin bir şekilde işletilmesi ve komisyonun etkililiğine ilişkin toplumsal farkındalığın artırılması yerinde olacaktır. Keza; komisyonun, odak grup çalışmalarını teşvik etmesi ve üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve çocuk hakları alanında çalışma yapan bütün kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışması yerinde olacaktır.

Tablo 1: Türkiye Büyük Millet Meclisi Yazılı Soru Önergeleri
(27. Dönem/20.11.2019–08.11.2020)
Erişim Tarihi: 08.11.2020

	Siyasi Parti	Başkanlığa Geliş Tarihi	Soru	Cevap Durumu
1	Cumhuriyet Halk Partisi	20.11.2019	Çocuk ve sevgi evlerinde kalan koruma altındaki çocukların götürüldükleri bazı etkinliklere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
2	Cumhuriyet Halk Partisi	22.11.2019	Ülkemizde kayıt dışı ve kayıtlı olarak çalışan 18 yaş altındaki çocuklara yönelik çeşitli verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
3	Cumhuriyet Halk Partisi	25.11.2019	Cezaevlerinde anne ya da babalarıyla kalmak zorunda olan çocukların temel ihtiyaçlarının giderilmesine ve psikolojik durumlarının düzeltilmesine yönelik Bakanlığın çalışmaları olup	Cevaplandırılmadı.

			olmadığına ilişkin.	
4	İyi Parti	25.11.2019	Çocuk işçiliğine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
5	İyi Parti	26.11.2019	Bakanlık tarafından Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu çalışmaları kapsamında düzenlenen ihalelerle ilgili iddialara ilişkin.	Cevaplandırıldı.
6	Cumhuriyet Halk Partisi	27.11.2019	Kurumsal Çocuk Bakım Projesi kapsamında yardım alacak annelere ve dahil edilecek meslek gruplarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
7	Cumhuriyet Halk Partisi	28.11.2019	2015-2019 yılları arasında kaybolan çocuklara ilişkin.	Cevaplandırıldı.
8	İyi Parti	27.11.2019	Son on beş yılda genç ve genel işsizlik oranlarına, kadın cinayetleri ve çocuk işçi ölümleri sayılarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
9	Cumhuriyet Halk Partisi	28.11.2019	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı yurtların kapasitesine, buralarda kalan çocuklara ve yurt başvurularına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
10	Cumhuriyet Halk Partisi	02.12.2019	Artvin'de çocuk psikiyatrisi yataklı bakım ünitesi bulunmamasına ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.

11 12 13 14 15 16 17	Halkların Demokratik Partisi	05.12.2019 (7/22255) (7/22258) (7/22261) (7/22263) (7/22264) (7/22266) (7/22271)	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılması talebine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
18	Cumhuriyet Halk Partisi	05.12.2019	2003 yılından itibaren Türkiye'ye sığınan mülteci çocuklara ve bu çocuklara yönelik uyum politikası oluşturulup oluşturulmadığına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
19	Cumhuriyet Halk Partisi	09.12.2019	İzmir'de anne veya babasıyla cezaevinde kalan çocukların sayısına ve eğitimlerine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
20	İyi Parti	10.12.2019	Batman iline şehir hastanesi açılıp açılmayacağına ve Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesinin akıbetine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
21	Cumhuriyet Halk Partisi	11.12.2019	İzmir'de Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan çocuk sayısına ve bu çocukların yaş ve cinsiyet dağılımına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
22	Halkların Demokratik Partisi	05.12.2019	Diyanet İşleri Başkanlığı ile yapılan protokol kapsamında 4-6 yaş çocuklara dini eğitim verilmesi projesine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
23 24	İyi Parti	04.12.2019 (7/22516) (7/22540)	Çocuk ölümlerine neden olan çikolata ve türevlerinin denetimine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
25	Cumhuriyet Halk Partisi	16.12.2019	Cezaevlerinde bulunan çocuk tutuklu ve hükümlü verileri ile annesi ile	Cevaplandırılmadı.

			birlikte kalan çocuk sayısına ilişkin.	
26 27 28	Halkların Demokratik Partisi	17.12.2019 (7/22586) (7/22587) (7/22600)	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
29	Halkların Demokratik Partisi	05.12.2019	Bakanlığa bağlı çocuk evlerinde kalan çocukların bazı dernek ve vakıflara ziyarete götürüldüğü iddiasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
30	Cumhuriyet Halk Partisi	20.12.2019	Okullarda meydana gelen ölüm vakalarına ve çocukların korunmasına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
31 32	Cumhuriyet Halk Partisi	20.12.2019 (7/22883) (7/22884)	2009-2019 yılları arasında Bakanlığın ilgili birimlerine yapılan kayıp çocuk ihbar sayısına ve kayıp çocuklarla ilgili çeşitli verilere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
33	Cumhuriyet Halk Partisi	23.12.2019	19 Aralık 2019 tarihi itibarıyla illere göre cezaevlerindeki bebek ve çocukların sayılarına ve yaşam koşullarına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
34	Cumhuriyet Halk Partisi	23.12.2019	Gaziantep Çocuk Hastanesinde verilen hizmet ve istihdam edilen sağlık personeline dair bazı verilere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
35	Halkların Demokratik Partisi	25.12.2019	İki çocuğun ölümüne neden olan şırınga tipi çikolata üretimine verilen izne, üretici firma hakkında yapılan işlemlere ve çocuklara yönelik	Cevaplandırıldı.

			ürünlerin denetimine ilişkin.	
36	Cumhuriyet Halk Partisi	30.12.2019	Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi kapsamında kurulan geçici eğitim merkezlerinde görev yapan Suriyeli öğretmenlerin devlet okullarında görevlendirildiği iddiasına ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
37	Cumhuriyet Halk Partisi	30.12.2019	Son iki yılda çocukların uğradıkları hak ihlallerine ve bu ihlaller karşısında yapılan işlemlere ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
38	Halkların Demokratik Partisi	26.12.2019	Anayasa Mahkemesinin Türk Ceza Kanunu'nun çocukların cinsel istismarı başlıklı 103'üncü maddesine yönelik iptal kararı sonrasında yapılacak yasal düzenlemenin kapsamına ve etkilerine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
39	Cumhuriyet Halk Partisi	03.01.2020	Çocuklara yönelik hak ihlallerinin sorulmasına ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
40	Cumhuriyet Halk Partisi	06.01.2020	2019 yılında çocuk istismarı ile ilgili yapılan şikayetlere ve bu suç kapsamında ceza alan kişi sayısına ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
41	Cumhuriyet Halk Partisi	06.01.2020	Son beş yılda evlenme, boşanma, doğum, doğum sonrası 1 sene	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.

			çerisinde vefat eden çocuk, çocuk doğum ve ölüm sayılarına ilişkin.	
42	Halkların Demokratik Partisi	07.01.2020	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılması talebine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
43	Halkların Demokratik Partisi	07.01.2020	Çankırı E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlikten yararlandırılması talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
44	Cumhuriyet Halk Partisi	10.01.2020	Türkiye'de bulunan çocuk işçilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
45	Halkların Demokratik Partisi	10.01.2020	Daha önce çocuk istismarı sebebiyle suçlanan ve hakkında takipsizlik kararı verilen bir kişinin tekrar aynı suçtan dolayı gözaltına alınmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
46	Halkların Demokratik Partisi	10.01.2020	Çekmeköy İlçe Müftülüğünce ilkokul çocuklarına yönelik düzenlenen bir etkinliğe ilişkin.	Cevaplandırıldı.
47	Halkların Demokratik Partisi	14.01.2020	Gaziantep ilinde belediye bünyesinde kurulan bir kursta yaşanan çocuk istismarına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
48	Halkların Demokratik Partisi	13.01.2020	Çekmeköy İlçe Müftülüğü tarafından çocuklara yönelik düzenlenen bir etkinliğe ilişkin.	Cevaplandırıldı.
49	İyi Parti	15.01.2020	Denizli Devlet Hastanesi'nde çocuk psikiyatri uzman hekimi bulunmamasına	Cevaplandırılmadı.

			ilişkin.	
50	Cumhuriyet Halk Partisi	15.01.2020	Çocuklara yönelik olarak üretilen ürünlerin denetimine ve sonuçlarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
51	Milliyetçi Hareket Partisi	16.01.2020	Bazı çocuk kanallarında yer alan obeziteye yönlendiren içerikler ve bunlara yönelik alınan önlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
52	Cumhuriyet Halk Partisi	16.01.2020	Otizimli çocukların eğitimine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
53	Halkların Demokratik Partisi	17.01.2020	Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir çocuğun intiharına yönelik soruşturmaya ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
54	Cumhuriyet Halk Partisi	17.01.2020	TÜİK'in 2018 yılı güvenlik birimlerine getirilen çocuklar istatistiğini yayınlamamasına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
55	Cumhuriyet Halk Partisi	17.01.2020	Bingöl Devlet Hastanesi ile Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesindeki doktor eksikliklerine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
56	Halkların Demokratik Partisi	22.01.2020	Adana ili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na çocuk yardımı almak için başvuran bir kadına ajanlık teklif edildiği iddiasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
57	Cumhuriyet Halk Partisi	24.01.2020	Belediyeye bağlı bir kursta çocuklara yönelik cinsel istismarda bulunan bir öğretmen hakkında hükmedilen cezaya ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
58	Halkların	28.01.2020	Eşlerden her ikisi de	Cevaplandırılmadı.

	Demokratik Partisi	(7/24563)	tutuklu olan ve çocukları olan çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılması talebine ilişkin.	
59	Halkların Demokratik Partisi	28.01.2020 (7/24580)	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
60	Milliyetçi Hareket Partisi	31.01.2020	İşyerlerinde çocuk bakım yurtları ve emzirme odalarına dair yönetmeliğin uygulaması ve yönetmeliğin cinsiyet eşitliğini esas alacak şekilde düzenlenmesi talebine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
61	Cumhuriyet Halk Partisi	03.02.2020	Son iki yılda Türkiye'de kız çocuklarının okula devamsızlık oranlarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
62	Cumhuriyet Halk Partisi	03.02.2020	İzmir'in ilçelerinde ve Türkiye genelinde taşınmalı sistemin kız çocuklarının okula devamı ile ilgili istatistiklere etkisine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
63	Cumhuriyet Halk Partisi	05.02.2020	İl milli eğitim müdürlüklerinin müftülükler ile okul öncesi çocukların eğitimi için imzaladığı protokollere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
64	Cumhuriyet Halk Partisi	07.02.2020	Yatılı okula yerleştirilen kız çocukları ve çocuklarını yatılıya vermemek için okula göndermeyen ailelere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
65	Cumhuriyet Halk	29.01.2020	Çocuk yaşta evliliği	Diğer bakanlıkların

	Partisi		savunan bir açıklama yapan profesör hakkında soruşturma açılıp açılmadığına ilişkin.	görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
66	Cumhuriyet Halk Partisi	10.02.2020	2019 yılında çocuk istismarı ile ilgili yapılan şikayetlere ve bu suç kapsamında ceza alan kişi sayısına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
67	Halkların Demokratik Partisi	10.02.2020	İstanbul'da özel bir hastanede yaşandığı iddia edilen cinsel saldırı ve son beş yılda çocuk istismarı iddiasıyla açılan dava sayısına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
68	Halkların Demokratik Partisi	30.01.2020	Bir öğretim üyesinin çocuk yaşta evlilikler hakkında söylediği sözlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
69	Milliyetçi Hareket Partisi	12.02.2020	İşitme engelli bebek ve çocukları evlat edinmek isteyen kişilere öncelik sağlanması önerisine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
70	Cumhuriyet Halk Partisi	14.02.2020	Kahramanmaraş Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesinde geç teşhis konulan ve sonra Kayseri Üniversitesi Tıp Fakültesine sevk edilip hayatını kaybeden bir çocuğa ilişkin.	Cevaplandırıldı.
71	Halkların Demokratik Partisi	14.02.2020	Türkiye genelinde ve Şanlıurfa'da son 10 yılda yaşanan çocuk istismarı ve tecavüz vakalarına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
72	Halkların Demokratik Partisi	18.02.2020	Diyarbakır Cezaevleri Kampüsünde anneleri ile kalan çocuklara ayrı yatak verilmediği iddiasına	Cevaplandırılmadı.

			ilişkin.	
73 74 75 76 77	Halkların Demokratik Partisi	18.02.2020 (7/25688) (7/25697) (7/25699) (7/25676) (7/25671)	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
78	Halkların Demokratik Partisi	18.02.2020	Diyarbakır Cezaevi Kampüsünde bulunan mahkumların çocuklarına boyama kitabı ve oyuncak verilmediği iddiasına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
79	Halkların Demokratik Partisi	14.02.2020	Türkiye genelinde ve Şanlıurfa'da son 10 yılda yaşanan çocuk istismarı ve tecavüz vakalarına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
80	Milliyetçi Hareket Partisi	21.02.2020	Çocuklarına aşı yaptırmayan aile sayısına ve aşı reddi nedeniyle yayılabilecek bulaşıcı hastalıkları engellemek adına yapılan çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
81	Cumhuriyet Halk Partisi	26.02.2020	Şehit çocuklarına psikolojik destek sağlanması adına yapılan çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırıldı.
82	Halkların Demokratik Partisi	02.03.2020	Yalova İl Müftülüğünce yürütülen 4-6 yaş grubu çocuklara dini eğitim verilmesi projesine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
83	Cumhuriyet Halk Partisi	02.03.2020	Samsun ilinde boşanma vakalarının artmasına ve koruma altına alınan çocuk sayısına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
84	Cumhuriyet Halk Partisi	03.03.2020	Son yıllarda gerçekleşen çocuk hakları ihlallerine ve	Cevaplandırılmadı.

			çocuklara karşı işlenen suçlara ilişkin.	
85	Cumhuriyet Halk Partisi	04.03.2020	Artvin'de çocuk psikiyatrisi yataklı bakım ünitesi bulunmamasına ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
86	Cumhuriyet Halk Partisi	06.03.2020	2002-2020 yılları arasında illere göre cezaevlerindeki kadın ve çocuklarla ilgili çeşitli verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
87	İyi Parti	28.02.2020	Çocuklara dair müstehcen görüntüleri bilgisayarında bulunduran bir kişinin yargılandığı davaya Bakanlığın müdahil olarak katılmama nedenine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
88	Cumhuriyet Halk Partisi	10.03.2020	Sincan Çocuk Cezaevinde çocukların infaz koruma memurları tarafından şiddete maruz kaldıkları iddiasına ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.
89	Halkların Demokratik Partisi	10.03.2020	Sincan Çocuk Cezaevinde kalan çocukların kötü muameleye maruz kaldıkları iddiasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
90	Halkların Demokratik Partisi	12.03.2020	Son 10 yıl içinde ilkökul, ortaokul ve lise düzeyindeki çocukların din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden muaf tutulması için verilen dilekçelere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
91	Cumhuriyet Halk Partisi	19.03.2020	Evinde bilgisayar, televizyon veya internet bağlantısı	Cevaplandırıldı.

			bulunmayan çocukların uzaktan eğitimden yararlandırılmasına dair bir çalışma olup olmadığına ilişkin.	
92	Halkların Demokratik Partisi	23.03.2020	Cezaevlerinde COVID-19 salgınına karşı 0-6 yaş arası çocuklar ve hamileler için alınan tedbirlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
93	Halkların Demokratik Partisi	23.03.2020	COVID-19 önlemleri kapsamında çocuk mahkumların koşullarının iyileştirilmesi talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
94	Halkların Demokratik Partisi	23.03.2020	Son beş yıl içinde cinsel istismara uğrayan ve koruma altına alınan çocuk sayısına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
95	Halkların Demokratik Partisi	24.03.2020	Çalışan anne ve babalardan birisine COVID-19 salgını kapsamında ücretli çocuk bakım izni verilmesi önerisine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
96	Halkların Demokratik Partisi	23.03.2020	Suçta sürüklenen çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
97	Halkların Demokratik Partisi	25.03.2020	Evli çiftlerin ceza infaz kurumlarında kaldığı ve çocuklarının mağdur olduğu durumlarda eşlerden birinin denetimli serbestlikten yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
98	Halkların Demokratik Partisi	01.04.2020	Bazı okul müdürlerinin öğretmenlere çocukların gökkuşağı resmi çizmesini içeren bir	Cevaplandırılmadı.

			projeyi LGBTİ projesi olarak niteleyen mesajlar gönderdiği iddiasına ilişkin.	
99	Cumhuriyet Halk Partisi	06.04.2020	Çocuk işçi ölümlerine dair verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
100	İyi Parti	08.04.2020	2020 yılı için 6-13 ve 14-17 yaş grubunda bulunan çocukların okullaşma oranlarına ve bu yaş gruplarındaki çocukların çalıştırılmasının önlenmesi için alınacak tedbirlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
101	Cumhuriyet Halk Partisi	12.04.2020	Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan çocukların infaz koruma memurları tarafından şiddete maruz kaldıkları iddiasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
102	Halkların Demokratik Partisi	14.04.2020	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
103	Halkların Demokratik Partisi	16.04.2020	İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hayatını kaybeden bir tutukluya ve hak ihlali iddialarının araştırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
104	Cumhuriyet Halk Partisi	20.04.2020	Son 5 yılda kaçırılan ve kaybolan çocuk sayısına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
105	Halkların Demokratik Partisi	23.04.2020	Çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin.	Diğer bakanlıkların görev alanına girdiği gerekçesiyle cevaplandırılmadı.

106	Cumhuriyet Halk Partisi	23.04.2020	22 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde illere göre uyuşturucu kullanımından hayatını kaybeden çocuk sayısına ve bu çocukların cinsiyetlerine ve yaşlarına göre dağılımlarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
107	Halkların Demokratik Partisi	21.04.2020	Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlikten yararlandırılması talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
108	Halkların Demokratik Partisi	22.04.2020	Konya Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlikten yararlandırılması talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
109	Cumhuriyet Halk Partisi	28.04.2020	11 Şubat 2020 tarihi itibarıyla ülkemizde bulunan parçalanmış ailelere ve korunmaya muhtaç çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
110	Halkların Demokratik Partisi	22.04.2020	2011-2020 yılları arasında Türkiye'de bulunan mülteci ve sığınmacı çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
111	Cumhuriyet Halk Partisi	28.04.2020	Güzel sanatlarda yetenekli çocuklar ile ailelerinin desteklenmesi amacıyla verilen destekten yararlanan ve başvurusu reddedilen kişilere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
112	Halkların Demokratik Partisi	29.04.2020	İzmir Aliğa Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu	Cevaplandırılmadı.

			bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	
113	Halkların Demokratik Partisi	27.04.2020	7242 sayılı Kanuna göre cezaevlerinden yapılan tahliyelere ve şiddet mağduru kadın ve çocukların korunmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
114	Halkların Demokratik Partisi	04.05.2020	Diyarbakır ilindeki çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarına ve kadına karşı şiddete yönelik alınan önlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
115	Cumhuriyet Halk Partisi	06.05.2020	Diyarbakır Barosunun yayınladığı bir rapordaki verilere ve 2002 yılından bu yana cinsel istismara uğrayan çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
116	Cumhuriyet Halk Partisi	06.05.2020	Çocuk cezaevlerinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
117	Cumhuriyet Halk Partisi	06.05.2020	Çocuk işçilere dair bazı verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
118	Cumhuriyet Halk Partisi	06.05.2020	Kâğıt ve plastik toplayan çocuklara ve bu konuda yapılan çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırıldı.
119	Halkların Demokratik Partisi	06.05.2020	Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
120	Halkların Demokratik Partisi	11.05.2020	Cezaevlerinde bulunan 12 yaş altı ile 12-17 yaş arası	Cevaplandırılmadı.

			çocuklara ve çocuk cezaevlerinde koronavirüse karşı alınan tedbirlere ilişkin.	
121	Halkların Demokratik Partisi	05.05.2020	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çocuklarının yaşam koşulları ve eğitim olanaklarına yönelik yapılacak çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırıldı.
122	İyi Parti	12.05.2020	Çocuk yaşta veya zorla yapılan evlilikleri önleme konusunda Bakanlıkça alınan önlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143	Halkların Demokratik Partisi	20.05.2020 (7/29638) (7/29639) (7/29640) (7/29641) (7/29642) (7/29643) (7/29644) (7/29645) (7/29646) (7/29647) (7/29648) (7/29649) (7/29650) (7/29651) (7/29652) (7/29653) (7/29654) (7/29655) (7/29656) (7/29658) (7/29660)	Anayasa Mahkemesinin Türk Ceza Kanunu'nun çocukların cinsel istismarı başlıklı 103'üncü maddesine yönelik iptal kararına istinaden Bakanlık tarafından çocukların cinsel istismarını önlemek amaçlı yapılan çalışmalara ve son on beş yıl içinde bu suça maruz kalan çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
144	Cumhuriyet Halk Partisi	21.05.2020	Bakanlık çalışanlarının çocukları için kreş hizmeti verilmesine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
145	Halkların Demokratik Partisi	21.05.2020	Anayasa Mahkemesinin Türk Ceza Kanunu'nun çocukların cinsel istismarı başlıklı	Cevaplandırılmadı.

			103'üncü maddesine yönelik iptal kararına istinaden Bakanlık tarafından çocukların cinsel istismarını önlemek amaçlı yapılan çalışmalara ve son on beş yıl içinde bu suça maruz kalan çocuklara ilişkin.	
146	Cumhuriyet Halk Partisi	04.06.2020	Çocuk evi, sevgi evi, çocuk yuvası gibi kurumlar ile bu kurumlarda çalışan psikolog ve sağlık personeli sayısına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
147	Cumhuriyet Halk Partisi	04.06.2020	Bir internet sitesinde yayınlanan çocuk istismarını normalleştiren görüntülerle ilgili hukuki sürecin başlatılıp başlatılmadığına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
148	Halkların Demokratik Partisi	04.06.2020	Cezaevlerinde çocuklarıyla birlikte bulunan kadın mahkumlara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
149	Cumhuriyet Halk Partisi	05.06.2020	Çocuk işçilere dair bazı verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
150	Cumhuriyet Halk Partisi	11.06.2020	2020 yılındaki çocuk istismarı vakalarına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
151	Cumhuriyet Halk Partisi	11.06.2020	Çocuk yaşta yapılan evliliklerin ve 18 yaş altı doğumun önlenmesi konusunda yapılan eğitici çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
152	Halkların Demokratik Partisi	16.06.2020	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.

153	Cumhuriyet Halk Partisi	03.07.2020	Adıyaman iline yapılması planlanan Kadın, Doğum ve Çocuk Hastanesi ile Devlet Hastanesinin akıbetine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
154	Halkların Demokratik Partisi	03.07.2020	Çocukları olan bir çiftin tutuksuz yargılanması talebine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
155	Cumhuriyet Halk Partisi	08.07.2020	Ülkemizdeki kız çocuklarının okula gitme oranlarına dair çeşitli verilere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
156	İyi Parti	09.07.2020	Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan çalışma rehberine göre velilerin çocuklarında Covid-19 bulgularına rastlaması halinde okula göndermemeleri yönünde taahhütname imzalatılmasının kararlaştırılmasına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
157	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	Çeşitli nedenlerle hayatını kaybeden çocuklara dair verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
158	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	9 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla yargıya intikal etmiş olan çocuk istismarı vakaları ile bu nedenle öldürülen çocuk sayısına ilişkin.	Cevaplandırıldı.
159	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	Alo 183 hattına başvuran çocuk sayısına ve başvurulardan işlem yapılanlara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
160	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	2019 yılında aile içi şiddete maruz kalan ve koruma talep	Cevaplandırılmadı.

			eden kişi sayısı ile illere göre kadın ve çocuk sığınma evi sayılarına ilişkin.	
161	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	Çocukların Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesine bireysel başvuru yapabilmesine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
162	Cumhuriyet Halk Partisi	08.07.2020	Samsun'da faaliyet gösteren Çocuk İzlem Merkezinin yöneticileri ile ilgili iddialara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
163	Halkların Demokratik Partisi	10.07.2020	TÜBİTAK tarafından yayımlanan bir kitabın Bakanlık tarafından çocuklar için sakıncalı görülmesine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
164	Cumhuriyet Halk Partisi	11.07.2020	Yasa gereğince hakkında 18 yaşından küçük çocuklar üzerinde olumsuz etki yaratması nedeniyle karar verilen yazılı eserlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
165	Cumhuriyet Halk Partisi	17.07.2020	Suriye uyruklu çocukların eğitimi için inşa edilen okul binalarının fiziki özelliklerine ilişkin.	Cevaplandırıldı.
166	Cumhuriyet Halk Partisi	17.07.2020	Kanser hastası çocuklara ve ailelerine tedavi süresince ekonomik, tedavi sonrasında psikolojik ve sosyal destek verilmesi önerisine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
167 168 169 170	Halkların Demokratik Partisi	22.07.2020 (7/32445) (7/32454) (7/32456) (7/32650)	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.

171	Cumhuriyet Halk Partisi	24.07.2020	2020 yılı itibarıyla 18 yaşından küçük hükümlü ve tutuklu sayısı ile cezaevlerinde anneleriyle kalan çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
172	Cumhuriyet Halk Partisi	28.07.2020	2012-2020 yılları arasında Bakanlığın bağlı kuruluşlarında bulunan çocuk sayısına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
173	Cumhuriyet Halk Partisi	28.07.2020	Ülkemizde son on yılda kaybolan, ölü ya da yaralı olarak bulunan çocuk sayısına ve bu konuda alınan önlemlere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
174	Cumhuriyet Halk Partisi	24.07.2020	2014 yılından bu yana mevsimlik işçi olan ailelerin çocuklarının okula gitme oranlarına dair verilere ilişkin.	Cevaplandırıldı.
175	Cumhuriyet Halk Partisi	07.08.2020	2019 yılı ve 2020 yılının ilk 6 ayındaki çocuk gelin sayısı ile 18 yaşını doldurmadan anne olan kişi sayısına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
176	Halkların Demokratik Partisi	10.08.2020	Türkiye'deki çocuk işçi verilerine ve ILO'nun çocuk işçiliğine dair eylem planına yönelik açıklama yapılması talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
177	Cumhuriyet Halk Partisi	17.08.2020	2004-2020 yılları arasında çeşitli sebeplerle hayatını kaybeden çocuklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
178	Milliyetçi Hareket Partisi	25.08.2020	Sosyal medya ve televizyonun çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.

179	Cumhuriyet Halk Partisi	26.08.20020	Sanayide çalışan çocuk işçilerin tespitine ve çocuk işçiliğinin önlenmesi için yapılan denetimlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
180	Cumhuriyet Halk Partisi	26.08.2020	Mevsimlik tarım işlerinde çalışan çocuk işçilerin tespitine ve çocuk işçiliğinin önlenmesi için yapılan denetimlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
181	Cumhuriyet Halk Partisi	28.08.2020	Özel eğitime muhtaç otizmli çocuklara ve bireylere yönelik yüz yüze destek eğitimi ve spor faaliyetleri sağlanması talebine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
182	Halkların Demokratik Partisi	28.08.2020	Farklı şehirlerdeki cezaevlerinde hükümlü bulunan çocuklu bir çiftin infaz erteme ve nakil taleplerine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
183	Cumhuriyet Halk Partisi	28.08.2020	İçinde sapkın ifadeler bulunan bir çocuk kitabı ile yazar ve yayınevi hakkında yapılan işlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
184	Halkların Demokratik Partisi	08.09.2020	Eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmasına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
185	Cumhuriyet Halk Partisi	11.09.2020	Cinsel istismar hikayeleri içeren iki masal kitabı hakkında yapılacak işlemlere ve çocuk kitaplarının denetimine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
186	Cumhuriyet Halk Partisi	11.09.2020	Akraba evliliği ve çocuk yaşta evliliğin önlenmesi için yapılan çalışmalara	Cevaplandırılmadı.

			ilişkin.	
187	Cumhuriyet Halk Partisi	08.11.2020	2015-2020 tarihleri arasında Türkiye genelinde ve Antalya ilinde doğum yapan çocuk sayılarına ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
188 189 190	Cumhuriyet Halk Partisi	18.09.2020 (7/33991) (7/34052) (7/34098)	Okul çağında çalıştırılan çocukların yaşadıkları sorunlara ve ailelere eğitim verilmesi önerisine ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
191	Halkların Demokratik Partisi	18.09.2020	Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesinde bir kişinin eşi ve çocuklarına işkence uyguladığı iddiasına ve Bakanlıkça yapılan işlemlere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
192	Halkların Demokratik Partisi	21.09.2020	Cezaevlerinde öğrenimlere devam etmek isteyen kişilere ve cezaevlerinde anne ya da babalarıyla kalan çocuklara sağlanan olanaklara ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
193	Halkların Demokratik Partisi	17.09.2020	Batman'da kadınlara ve çocuklara karşı işlenen şiddet ve istismar suçlarına dair verilere ve uğradığı cinsel saldırı sonrasında intihar eden bir kadınla ilgili yürütülen soruşturmaya ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
194	Cumhuriyet Halk Partisi	23.09.2020	Kadın sığınma evlerinde kalan kadın ve çocuk sayısı ile buralarda kalanlara sağlanan desteklere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
195	Cumhuriyet Halk Partisi	23.09.2020	Covid-19 teşhisi konulan ve hayatını	Cevaplandırılmadı.

			kaybeden çocuk sayılarına ilişkin.	
196	Cumhuriyet Halk Partisi	23.09.2020	2019 ve 2020 yıllarındaki çocuk işçilerle ilgili bazı verilere ilişkin.	Cevaplandırılmadı.
197	Milliyetçi Hareket Partisi	06.10.2020	Çocuk kitaplarının denetlenmesi önerisine ilişkin.	İşlemde.
198 199 200 201 202 203 204 205 206 207	Cumhuriyet Halk Partisi	15.10.2020 (7/35084) (7/35098) (7/35109) (7/35189) (7/35153) (7/35179) (7/35188) (7/35204) (7/35223) (7/35244)	Kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin.	İşlemde.
208	Cumhuriyet Halk Partisi	16.10.2020	Sanat, Kültür ve Reklam Faaliyetlerinde Çocukların Çalıştırılması Hakkında Yönetmelik çalışmasına ilişkin.	İşlemde.
209	Cumhuriyet Halk Partisi	15.10.2020	2020 yılında mayın ve patlayıcı sebebiyle zarar gören çocuklara ve alınacak tedbirlere ilişkin.	İşlemde
210	Cumhuriyet Halk Partisi	16.10.2020	Artvin'de çocuk psikiyatrisi yataklı bakım ünitesi bulunmamasına ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilişkin.	İşlemde.
211	Cumhuriyet Halk Partisi	19.10.2020	2020 yılı Ekim ayı itibarıyla cezaevleri ile eğitim evlerinde kalan çocuk sayısına ve buralarda Covid-19'a karşı alınan tedbirlere ilişkin.	İşlemde.
212	Milliyetçi Hareket Partisi	19.10.2020	Kız çocuklarının okullaşma oranına ve bu oranının düşük	İşlemde.

			olduğu illerde alınacak tedbirlere ilişkin.	
213	Milliyetçi Hareket Partisi	20.10.2020	2020-2021 eğitim öğretim yılı uzaktan eğitim süreci için bilgisayar olmayan çocuklara bilgisayar sağlanmasına ilişkin.	İşlemde.
214	Cumhuriyet Halk Partisi	26.10.2020	Ebeveynleri tutuklu veya hükümlü olan çocuklara ilişkin.	İşlemde.

Tablo 2: Türkiye Büyük Millet Meclisi Meclis Araştırması Önergeleri
([27. Dönem/20.11.219–08.11.2020](#))

Erişim Tarihi: 12.11.2020

	İlk İmza Sahibi Siyasi Parti	Başkanlığa Geliş Tarihi	Önergenin Özeti	Son Durumu
1	Cumhuriyet Halk Partisi	21.11.2019	Çocuk işçiliği ve çocuk işçilerin maruz kaldıkları iş kazalarının önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
2	Milliyetçi Hareket Partisi	21.11.2019	Çocuk intihar vakalarının nedenlerinin tüm yönleriyle araştırılarak vakaları önleyici politikaların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
3	Cumhuriyet Halk Partisi	25.11.2019	Çocuk işçiliğinin tüm boyutlarıyla araştırılarak bu konuda alınması	Gündemde.

			gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	
4	Milliyetçi Hareket Partisi	10.01.2020	Okul kantinlerinde satılan ürünlerin çocuk sağlığına uygunluğunun araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
5	Cumhuriyet Halk Partisi	24.01.2020	Artan çocuk işçiliği, çocuk iş cinayetleri, eğitim olanakları ve çocukların temel haklarına ilişkin hususların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
6	Halkların Demokratik Partisi	18.02.2020	Çocuk istismarını önleyici politikalar geliştirilmesine yönelik olarak yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
7	Halkların Demokratik Partisi	18.02.2020	Çocuk istismarının araştırılması ve önleyici politikalar geliştirilmesi için yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
8	Cumhuriyet Halk Partisi	27.02.2020	Çocuk işçiliği ve çocukların yaşadıkları hak	Gündemde.

			ihlallerinin önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	
9	Cumhuriyet Halk Partisi	27.02.2020	Çocuk işçi ölüm sayısının resmi olarak tespit edilmesi ve çocuk işçiliğiyle mücadele için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
10	Halkların Demokratik Partisi	09.03.2020	Çocuk işçiliğinin önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
11	Halkların Demokratik Partisi	20.05.2020	Çocuk istismarının araştırılması ve önleyici politikalar geliştirilmesi için yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
12	Halkların Demokratik Partisi	17.06.2020	Çocuk işçiliği sorunun tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.

13	Milliyetçi Hareket Partisi	22.06.2020	Türkiye'de çocuk işçiliği konusunda kapsamlı bir analizde bulunularak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
14	Halkların Demokratik Partisi	24.08.2020	Ağrı'da son zamanlarda arttığı iddia edilen çocuk istismarı olaylarının araştırılarak adli ve idari süreçlerde ortaya çıkan eksikliklerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
15	Halkların Demokratik Partisi	07.10.2020	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ve Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı kurum ve kuruluşlarda gerçekleşen ihlallerin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.
16	Cumhuriyet Halk Partisi	07.10.2020	Çocuk işçiliği sorunun tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin.	Gündemde.

Tablo 3: Türkiye Büyük Millet Meclisi Meclis Araştırması Komisyonları
(27. Dönem/20.11.219-08.11.2020)
Erişim Tarihi: 12.11.2020

Kuruluş Tarihi	Rapor Tarihi	Komisyon Adı	Rapor Durumu
17.07.2019	14.07.2020	Rabia Naz Vatan Başta Olmak Üzere Şüpheli Çocuk Ölümlerinin Araştırılması ve Bu Konuda Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu.	Rapor dağıtıldı.

Tablo 4: Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanun Teklifleri
(27. Dönem/20.11.219–08.11.2020)
Erişim Tarihi: 12.11.2020

	İlk İmza Sahibi Siyasi Parti	Başkanlığa Geliş Tarihi	Teklifin Özeti	Son Durumu
1	Bağımsız	21.11.2019	Teklif ile; çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını birlikte kaybeden ana ve babanın çocuklarının Türk vatandaşlığını doğrudan kaybetmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
2	Cumhuriyet Halk Partisi	04.12.2019	Teklif ile, şehit ve gazilerin ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde okuyan çocuklarına yapılan eğitim ve öğretim yardımının artırılması, özel eğitim kurumlarında eğitim görenlerin de bu yardım kapsamına dâhil edilmesi amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.

3	Cumhuriyet Halk Partisi	11.12.2019	Teklif ile, on sekiz yaşından küçükler için tutuklama kararı verilmemesi amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
4	İyi Parti	18.12.2019	Teklif ile, çocukların spora olan yatkınlıklarının belirlenmesi, çocuklara temel yüzme eğitimi verilmesi, engelli çocuklar da dahil olmak üzere çocukların sporla tanıştırılması, yetenekli oldukları spor dallarına yönlendirilmesi ve üst düzey sporcu yetiştirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
5	Cumhuriyet Halk Partisi	08.01.2020	Teklif ile, ölüm aylığı bağlanan çocuklara ortaöğretimden yükseköğretime geçiş döneminde aralıksız ödeme yapılması amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
6	Halkların Demokratik Partisi	08.01.2020	Teklif ile, evde bakıma muhtaç engellilere bakan kişilere belli bir ücret ve sosyal güvenlik haklarının verilmesi, ev kadınlarının sigorta kapsamına alınarak emeklilik hakkına kavuşturulması, belediyelere bakıma muhtaç kişiler için bakımevi, çocuklar için kreş ve gündüz bakımevi açma zorunluluğu getirilmesi	Komisyonunda.

			amaçlanmaktadır.	
7	Milliyetçi Hareket Partisi	10.01.2020	Teklif ile; 5-12 yaş grubundaki çocukların işitme cihazlarını 5 yıl yerine gerekli olması halinde 2 yılda bir değiştirebilme imkanına kavuşturulması öngörülmektedir.	Komisyonunda.
8	Cumhuriyet Halk Partisi	12.02.2020	Teklif ile toplum sağlığının korunması, aşı reddi konusunda süratle önlem alınması ve aşı reddinin tamamen ortadan kaldırılması öngörülmektedir.	Komisyonunda.
9	Cumhuriyet Halk Partisi	11.03.2020	Teklif ile, devlet memurları için, gerektiğinde yirmi dört saat açık hizmet vermek üzere çocuk bakım evi ve sosyal tesis kurulması, bir işyerinde 50'den fazla çalışan varsa bu iş yerleri için de çocuk bakım evi ve sosyal tesis kurulması, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerin mahallelerde çocuk bakım evleri açmakla yükümlü kılınmaları amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
10	Halkların Demokratik Partisi	23.03.2020	Teklif ile, Covid-19 salgını göz önünde bulundurularak cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü	Komisyonunda.

			bulunan çocukların tahliye edilmesi ya da infazlarının ertelenmesi amaçlanmaktadır.	
11	Adalet ve Kalkınma Partisi	31.03.2020	Teklif ile, infaz hâkimliklerinin il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğuna göre belirlenen ilçelerde kurulması ve görevleri arasına; Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetleri inceleme ve karara bağlama, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gereken tüm kararları verme ve işleri yapma görevlerinin de eklenmesi, tutuklama koşullarının bulunmasına rağmen, maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremediği ilgili mevzuat gereği tespit edilen şüpheliler ile gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadın şüphelilerin tutuklanması yerine	Kanunlaştı.

			<p>adli kontrol altına alınmasına ve mevcut durumda gebe olan veya doğum yaptığı tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadınlar hakkındaki hapis cezalarının infazının geri bırakılması, çocuk hükümlüler hakkında disiplin cezası gerektiren eylemlerin arasına yenilerinin eklenmesi ve çocuk hükümlülere sağlanan aile görüşmesi imkânının artırılması, disiplin soruşturması sürelerinin yeniden düzenlenmesi, denetimli serbestlik uygulamasına esas olan 1/7/2016 tarihinin, 30/3/2020 olarak değiştirilmesi ve denetimli serbestlik süresinin üç yıla çıkarılması, 30/3/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, belli suçlar hariç tutularak, 0-6 yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile 70 yaşını bitirmiş hükümlüler bakımından denetimli serbestlik süresinin dört yıl olarak uygulanması, hükümlülerin koşullu salıverilme sürelerine ilişkin üçte ikilik genel</p>	
--	--	--	---	--

			oranın (bazı suçlar bakımından söz konusu oran korunmaktadır) yarısı olarak belirlenmesi ve süreli hapis cezaları için düzenlenen koşullu salıverilme oranlarının yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.	
12	Cumhuriyet Halk Partisi	08.05.2020	Teklif ile, görevleri sırasında yaralanan, engelli hâle gelen veya hayatını kaybeden gönüllü güvenlik korucularının çocuklarının yüksek öğrenim öğrencilerine verilen burslardan öncelikle faydalandırılmaları amaçlanmaktadır.	Komisyonunda
13	Cumhuriyet Halk Partisi	14.05.2020	Teklif ile, harp ve vazife malulü sayılan korucuların çocuklarının özel öğretim kurumlarında ücretsiz okutulmaları amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
14	Cumhuriyet Halk Partisi	09.06.2020	Teklif ile; vefat eden ve tabi olduğu Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK), Bağ-Kur ya da Emekli Sandığı mevzuatına göre emeklilik aylığına hak kazanmış kişilerin kız çocuklarının, emekli aylığı almaya hak kazanmış olsalar dahi yetim aylığı ve emekli aylığı alabilmeleri amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.

15	Cumhuriyet Halk Partisi	22.06.2020	Teklif ile, çalışanların çocuklarını emzirebilmeleri için işveren tarafından çalışma yerlerinden ayrı ve iş yerine yakın emzirme odaları ile 0-6 yaş arasındaki çocukların bakımı için yurt açılması amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
16	Cumhuriyet Halk Partisi	25.06.2020	Teklif ile, harp ve vazife malûlü gaziler ile şehitlerin eşlerinin ve tüm çocuklarının, eş ve çocuklarının olmaması durumunda ise kardeşlerinin tamamının kamuda istihdam hakkında yararlandırılması amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
17	Halkların Demokratik Partisi	29.06.2020	Teklif ile, 1/1/1914 tarihinden itibaren herhangi bir nedenle vatandaşlığını kaybedenlerin; kendileri, çocukları veya torunlarının herhangi bir şart aranmaksızın vatandaşlığa kabul edilmeleri amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
18	İyi Parti	03.07.2020	Teklif ile malullük, yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca sigortalı sayılanlardan, aynı hane içinde yaşayanlardan eş ve çocuk dâhil üzerlerinde kayıtlı	Komisyonunda.

			gayrimenkulü olmayanlara, aylık net asgari ücretin dörtte biri kadar kira yardımı yapılması öngörülmektedir.	
19	Halkların Demokratik Partisi	24.09.2020	Teklif ile, kadının evlilik sonrasında istediği soyadını kullanabilmesi, çocukların on sekiz yaşından sonra anne veya babasının soyadından istediğini kullanabilmesi, erkeklerin evlenmeden sonra eşlerinin kütüğüne kaydolabilmeleri veya evli çiftler için yeni bir aile kütüğü oluşturulabilmesi amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.
20	Halkların Demokratik Partisi	01.10.2020	Teklif ile, yoksulluk sınırının altında geliri olan ailelerin çocuklarının uzaktan eğitimde kullanacakları yeni nesil teknoloji ile uyumlu araç ve gereçler ile internet hizmetinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz karşılanması amaçlanmaktadır.	Komisyonunda.

Tablo 5: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
27. Dönem 3. Yasama Yılında Kabul Edilen Raporlar
Erişim Tarihi: 13.11.2020

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu	
1	Kurum kreşinden 0-2 yaş ve 2-6 yaş grubunda toplam 49 çocuk faydalanmakta olup, kurumda bulunan çocuk sayısı 100'dür.
2	Hafta içi yaptırılan görüşlerin, okula devam eden çocukların devamsızlık yapmak zorunda kalmayacakları şekilde hafta sonu günlere kaydırılması yerinde olacağı yönünde değerlendirme yapılmıştır.
3	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Kurum kreşinde sadece 1 personel

	temizlik ve günlük bütün ihtiyaç karşılanmaktadır. 50 çocuk için bu sayı yetersiz kalmaktadır. İvedi olarak kreş temizliği ve çocukların bakımını ve ihtiyaçlarını karşılayacak personel istihdam edilmelidir.
4	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Okula giden çocuklar için hafta sonu görüş günü konulmalıdır.
5	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Anneleri ile kalmak durumunda olan çocuklar toplumun kanayan yarası olup bu raporda da yer aldığı üzere kurum kreşinin bulunması bir lütuf gibi sunuluyor ancak kuruma çocuk için boyama kitabı ve oyuncak sokulmasına izin verilmiyor. Oysa oyun, çocuklar için zamana bölünebilecek, sınırlanabilecek bir şey değildir. Anneleri ile kalmak durumunda olmalarından ötürü bir tür ezaya tabi tutulmaları kabul edilemezdir.
6	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Esra Soyaktaş adlı mahpusun çocuğunun 4 aydır Kadıköy’de bir yuvada olduğu belirtilmekte olup çocuğun akıbeti ve anneden ayrı oluşu önemli bir sorun olup başka çocukların da benzer durumu yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin soru işareti barındırmaktadır.
7	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Anneleri ile birlikte kalmak zorunda olan çocukların durumuna dair 0-6 yaş arasındaki çocukların durumuna dair gerekli yasal düzenlemelerin yapılması için çalışmalar yapılmalıdır.
Silvri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu	
1	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Okula giden çocuklar için hafta sonu görüş günü konulmalıdır.
2	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Anneleri ile birlikte kalmak zorunda olan çocukların durumuna dair 0-6 yaş arasındaki çocukların durumuna dair gerekli yasal düzenlemelerin yapılması için çalışmalar yapılmalıdır.
3	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): 0-6 yaş aralığındaki çocuğu olan kadınların infazlarının ertelenmesine yönelik mevzuat çalışmalarının yapılması, çocuk cezaevlerinin kapatılarak çocukların sağlıklı gelişimi için başka formüller üretilmesi şeklindeki önerilerimiz dikkate alınmalı ve gereğinin yapılması için harekete geçilmelidir.
Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu	
1	Kurumda anneleriyle birlikte kalan çocukların beslenmesi için gerekli gıdaların temin edilmediği, çocukların beslenmesinde ihtiyaç duyulan gıda maddelerin hem miktarının hem de çeşitliliğinin artırılmasının gerektiğine dair şikâyetlerin giderilmesi için bütçe imkânları elverdiği ölçüde günlük iâşe bedelinin uygun görülecek miktarda artırılması yönünde çalışmalar yapılması uygun olacaktır.
2	Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İâşe Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin son fıkrasındaki “Çocuk hükümlü ve tutuklular ile kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara, süt emziren anneler ve hamilelere durumlarına uygun ve Bakanlıkça belirlenen tutarda gıda verilir.” hükmü uyarınca özellikle kurumda annesiyle kalan çocukların beslenmesi için verilen gıda maddelerinin miktarlarının artırılması ve çeşitliliğin sağlanması yönünde Adalet Bakanlığı tarafından gerekli çalışmanın yapılarak, zorlu koşullarda yaşanan çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerinin sağlanması gerekir.
3	Annesiyle kalan ve aynı yatakta yatmak zorunda kalan çocukların yaşına ve haline uygun yatakların temin edilmesi ve yine çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun oyuncak, boya, defter ve kitapların bedelsiz olarak temin edilerek zaten çocuklar için zorlu yaşam koşullarına neden olan ceza infaz kurumu koşullarının bir nebze de olsa hafifletilmesinin sağlanması tavsiye olunmaktadır.
4	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Tüm mahpuslar ve özellikle de anneleriyle kalan çocukların beslenme sorunları da dile getirilen ciddi problemlerden

	biridir. Raporda sorunun çözümü için iaşenin artırılması önerilmektedir. Komisyonun raporun ilgili bölümlerini ilgili Adalet Bakanlığına gönderip uygulamasının sağlanması takip edilmelidir.
5	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Çocukların havalandırmadan bir saat faydalanması, ağırlaştırılmış müebbet hükümlülerinin tutulma şartlarını akla getirmektedir. Her üniteye ait bir ortak alan olması ve çocukların buradan birer saat faydalanması çocuk adalet sisteminin teorik olarak benimsediği “iyileştirme” faaliyetleriyle bağdaşmamaktadır. Öte yandan Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin BM (Havana) Kurallarına göre (madde 47) “Her çocuğun eğlenebilmesi ve beden eğitimi yapabilmesi amacıyla kendisine tanınan zaman içinde, hava şartlarının müsait olduğu zamanlarda açık havada serbestçe oynayabilmesi için gerektiği kadar zamana sahip olma hakkı vardır. Bu faaliyetler için gerekli mekân, tesis ve araç sağlanır.” Kurumda sunulan bir saatlik havalandırma hakkının çocuğun temel ihtiyaçlarını ve üstün yararını gözetmediği aşıkardır. Koşullardaki aydınlatmanın yetersiz olması da çocuğun yalnızca barınma şartlarını değil sağlık şartlarını da olumsuz anlamda etkilemektedir. Hapishane idarelerinin mahpusların barındırılmasına ilişkin yeterli hijyen, aydınlatma, ısınma, havalandırma sağlama yükümlülüğü yasa gereğidir. Çocuklar, ısınma sorununa da değinmişlerdir. Bu soruna da yasal yükümlülükler olarak benzer şekilde yaklaşılabilir. Çocukların yeterli beslenme olanaklarına sahip olması, raporda anneleriyle tutulan çocuklar üzerinden açıklanmış olsa da genel anlamda bir reaksiyon alınması gerektiği düşünülmektedir.
5	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Çocuk hapishanesinden edinilen bilgilerin diğer mahpuslardan farklı olarak af düzenlemelerine ilişkin olmasının önemi fark edilmelidir. Suç işlediği iddiasıyla yargılanması devam eden ya da tamamlanan pek çok çocuk, af düzenlemelerinden büyük beklenti içindedirler. Bu düzenleme ihtimalinin basına yansıdığı ilk günden itibaren çocuklar, dosyalarının bir an evvel kesinleşmesinin kendileri yararına olacağını düşünerek savunma haklarından vazgeçmekte, suçu üstlenme eğiliminde olmaktadır. Bu durumun elbette ki çocuk mahpus nüfusunu arttırması söz konusudur fakat bunun dışında geçmiş seçim dönemlerinden beri affin konuşuluyor olması, affin kapsamı hakkında bilgi sahibi olunmaması, çocuk mahpusların içinde buldukları duygu durumunu ağırlaştırmaktadır. Bu, devlete güven ve çocuğun iyilik halinin her boyutta korunması noktalarında ciddi eksiklikler doğurmaktadır.
6	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nun 2019 senesinde tamamlandığı ve mahpus kabulüne başladığı bilinmektedir. Kapasite sorununun yaşanmamasının sebebi, kurumun yeni olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bunun yanı sıra diğer illerdeki çocuk hapishanelerinde -özellikle Diyarbakır çocuk hapishanesi açılmadan önce tutuklanan- çocukların ailelerinin Diyarbakır ve çevresinde yaşamaları şartıyla ve çocukların talepleriyle bu kuruma sevklerinin gerçekleşmesi konusunda bilgilendirme ve çalışmalar yapılması önerilmektedir.
7	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Çocuklara kelepçe, zincir vb. takılması yasaktır. Bu, yalnızca hastane sevki ile ilişkili olmayıp çocuk adalet sisteminde korunması gereken genel kuraldır. İstisnası çocuğun kaçması, kendisine ya da başkasına zarar vermesi olarak sayılmışsa da güvenlik görevlilerinin bu konuda inisiyatiflerini hak ihlali yaratarak kullanılması endişesi doğmaktadır.
8	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): 0-6 yaş aralığında çocuğu olan kadınların infazlarının ertelenmesine yönelik mevzuat çalışmalarının yapılması, çocuk cezaevlerinin kapatılarak çocukların sağlıklı gelişimi için başka formüller

	<p>üretilmesi, şeklindeki önerilerimiz dikkate alınmalı ve gereğinin yapılması için harekete geçilmelidir. Annesiyle kalan çocukların dışarıya giriş çıkışında zaman kısıtı olması, çocuğa gelişimine uygun materyaller sağlanmaması ve hatta ayrı yatağın da sağlanmaması çocukların adeta mahpus muamelesi görmesine yol açmaktadır.</p> <p>Avrupa Cezaevi Kurallarınının 36. maddesi küçük çocukların mahpusla birlikte kalabileceğini ancak cezaevinde bu çocuklara mahpus gibi muamele edilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Raporda sunulan çözüm önerileri arasında 0-6 yaş arası çocuklar için ayrıca bir madde bulunmaması dikkat çekmiştir. Çocukların gelişimine uygun tedbirlerin alınması için kurumun fiziki koşullarının ve hapisane personelinin uygulamalarının denetlenmesi gerekmektedir kanaatindeyiz.</p>
9	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı çocuk cezaevlerindeki pencerelerinin hem demir parmaklık hem de tel örgülerle kapatılmasından kaynaklı aydınlatma ve havalandırma sıkıntısının yaşandığı; cezaevlerindeki fiziki koşullar da göz önünde bulundurularak zaten korunaklı olan bir ortamda en azından koşulların dışarıyla tek bağlantısı olan pencerelerin ya demir parmaklık ya da tel örgüden sadece birisiyle çevrilmesi gerekmektedir.</p>
10	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı cezaevlerinde annesi ile kalan çocuklara ayrı yatak temin edilmediğinden kaynaklı olarak çocuğun annesi ile beraber aynı ranzada yatmak zorunda kaldığı; 0-6 yaş grubundaki çocukların ruhsal gelişimleri açısından da annesinden ayrı yatması gerekmektedir. Tutuklu ve hükümlü anneleriyle beraber yaşamak zorunda olan çocukların zaten zor olan yaşam koşullarını daha da zorlaştırmamak adına yeni yataklar temin edilmelidir.</p>
11	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Sosyal olanakların ve etkinliklerin kısıtlı olmasından kaynaklı çocukların dil ve bilişsel gelişiminin yaşatlarının gerisinde kaldığı ve beslenemediği; çocuk hakkının önceliği unutulmadan cezaevinde kalmak zorunda olan çocuklara en azından gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak gerekli defter, boya kalemi, kitap, oyuncak vb. ihtiyaçların temin edilmesi gerekmektedir. Çocuk gelişimi açısından önemli bir besin kaynağı olan sütün eksikliği, çocuklarda kısa ve uzun vadede birçok sağlık problemine sebebiyet vermektedir. Gereken ihtiyaç miktarı tespit edilerek, çocukların süt ihtiyacı mutlaka karşılanmalıdır. Çocukların gelişim düzeyine uygun yeni sosyal etkinlik alanları yaratılmalıdır. Beslenmeleri için gereken gıdaların öncelikli karşılanmasına önem verilmelidir.</p>
12	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Annesinin yanında bulunan çocukların sadece görüş günlerinde dışarı çıkarıldığı ve zaman sınırlaması olduğu, bu durumun çocuğun üstün yararı ilkesini ihlal ederek haksız yere çocukların dışarıyla olan iletişiminin önüne engel koymaktır. Bu konuda gerekli düzenlemeler yapılarak görüş günü gözetilmeksizin çocukların aile birliğinin sağlıklı kurulabilmesi için düzenleme yapılmalıdır.</p>
13	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı çocuk cezaevlerinde yoğun rutubetli odalara, bazılarında havalandırması olmayan penceresi demir tel örgü üzerine parmaklıklarla kapatılmış aydınlatması zayıf olan odalara rastlanılmıştır. Çocuk hapisanesinde fiziki durum öncelikli olarak iyileştirilmelidir. Çocuk bölümü olmayan bazı hapisanelerde bir kısım çocuklar için ayrılmış, çocukların ortak alanda yemek yiyip birlikte uydukları gözlemlenmiştir.</p>
14	<p>Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Çocuk mahkumların birbirlerine hakimiyet kurmalarının önüne geçilmeli, kendine ait bir diğer çocuğun müdahale edemeyeceği yaşam alanı olmalı, aynı zamanda sosyalleşmesi sağlanmalı, spor ve sohbet hakları istisnasız uygulanmalıdır. İş yurdu ve meslek edindirme yaygınlaştırılmalı, kitap okumaları teşvik edilmelidir.</p>

Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu	
1	İzleme kurulları tarafından yapılan incelemeler sonucunda tanzim edilen raporlarda anneleriyle kalan çocuklara verilen gıdaların yeterli olmadığına dair tespitlere yer verilmiştir.
2	Çocuk koğuşunda ayrı odaların bulunmadığı, bütün çocukların aynı alanda yattıkları gözlemlenmiştir. Çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimleri açısından geceleri ayrı ayrı odaların bulunduğu bir koğuşa yahut buna uygun bir kuruma nakillerinin yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.
3	Kurumda anneleriyle birlikte kalan çocukların beslenmesi için gerekli gıdaların temin edilmediği, çocukların beslenmesinde ihtiyaç duyulan gıda maddelerin hem miktarının hem de çeşitliliğinin artırılmasının gerektiğine dair şikâyetlerin giderilmesi için bütçe imkânları elverdiği ölçüde günlük iâşe bedelinin uygun görülecek miktarda artırılması yönünde çalışmalar yapılması uygun olacaktır. Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İâşe Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin son fıkrasındaki “Çocuk hükümlü ve tutuklular ile kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara, süt emziren anneler ve hamilelere durumlarına uygun ve Bakanlıkça belirlenen tutarda gıda verilir.” hükmü uyarınca özellikle kurumda annesiyle kalan çocukların beslenmesi için verilen gıda maddelerinin miktarlarının artırılması ve çeşitliliğin sağlanması yönünde Adalet Bakanlığı tarafından gerekli çalışmanın yapılarak, zorlu koşullarda yaşayan çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerinin sağlanması gerekir.
4	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): Çocuk koğuşunda ayrı odaların bulunması ya da çocukların uygun kurumlara naklinin gerçekleşmesi gerektiği yönünde bir öneri getirilmiştir. Çocuk mahpuslar, kural olarak çocuk hapisanelerinde tutulmaktadır. Çocuğun kuruma alındığı ilde çocuk hapisanesi yoksa en yakın çocuk hapisanesine gönderilmek üzere geçici süreliğine yetişkin hapisanesinin çocuk koğuşunda tutulmalıdır. Çocuğun üstün yararına uyması halinde ve çocuk hapisanesinde kalma durumu mümkün değilse yetişkin hapisanesinde tutulabilir. Öte yandan çocukların ailelerinin sevk talebi de Elâzığ hapisanesinde bulunmalarının ailelerine yakın olma ihtiyacından da doğmadığını göstermektedir. Bu durumda çocukların taleplerine uygun olan gerekli işlemlerin bir an evvel yerine getirilmesi gerekmektedir. Çocukların yetişkin hapisanelerinde kalmalarından doğan sınırlılıklara ilişkin de herhangi bir belirleme yoktur. Bu belirsizliğin de ortadan kaldırılması gerekir.
5	Muhalefet Şerhi (Halkların Demokratik Partisi): 0-6 yaş aralığında çocuğu olan kadınların infazlarının ertelenmesine yönelik çalışmaların yapılması, çocuk cezaevlerinin kapatılarak çocukların sağlıklı gelişimi için başka formüller üretilmesi şeklindeki önerilerimiz dikkate alınmalı ve gereğinin yapılması için harekete geçilmelidir.
6	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı çocuk cezaevlerindeki pencerelerinin hem demir parmaklık hem de tel örgülerle kapatılmasından kaynaklı aydınlatma ve havalandırma sıkıntısının yaşandığı; cezaevlerindeki fiziki koşullar da göz önünde bulundurularak zaten korunaklı olan bir ortamda en azından koğuşların dışarıyla tek bağlantısı olan pencerelerin ya demir parmaklık ya da tel örgüden sadece birisiyle çevrilmesi gerekmektedir.
7	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı cezaevlerinde annesi ile kalan çocuklara ayrı yatak temin edilmediğinden kaynaklı olarak çocuğun annesi ile beraber aynı ranzada yatmak zorunda kaldığı; 0-6 yaş grubundaki çocukların ruhsal gelişimleri açısından da annesinden ayrı yatması gerekmektedir. Tutuklu ve hükümlü anneleriyle beraber yaşamak zorunda olan çocukların zaten zor olan yaşam

	koşullarını daha da zorlaştırmamak adına yeni yataklar temin edilmelidir.
8	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Sosyal olanakların ve etkinliklerin kısıtlı olmasından kaynaklı çocukların dil ve bilişsel gelişiminin yaşlılarının gerisinde kaldığı ve beslenemediği; çocuk hakkının önceliği unutulmadan cezaevinde kalmak zorunda olan çocuklara en azından gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak gerekli defter, boya kalemi, kitap, oyuncak vb. ihtiyaçların temin edilmesi gerekmektedir. Çocuk gelişimi açısından önemli bir besin kaynağı olan sütün eksikliği, çocuklarda kısa ve uzun vadede birçok sağlık problemine sebebiyet vermektedir. Gereken ihtiyaç miktarı tespit edilerek, çocukların süt ihtiyacı mutlaka karşılanmalıdır. Çocukların gelişim düzeyine uygun yeni sosyal etkinlik alanları yaratılmalıdır. Beslenmeleri için gereken gıdaların öncelikli karşılanmasına önem verilmelidir.
9	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Annesinin yanında bulunan çocukların sadece görüş günlerinde dışarı çıkarıldığı ve zaman sınırlaması olduğu, bu durumun çocuğun üstün yararı ilkesini ihlal ederek haksız yere çocukların dışarıyla olan iletişiminin önüne engel koymaktır. Bu konuda gerekli düzenlemeler yapılarak görüş günü gözetilmeksizin çocukların aile birliğinin sağlıklı kurulabilmesi için düzenleme yapılmalıdır.
10	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Bazı çocuk cezaevlerinde yoğun rutubetli odalara, bazılarında havalandırması olmayan penceresi demir tel örgü üzerine parmaklıklarla kapatılmış aydınlatması zayıf olan odalara rastlanılmıştır. Çocuk hapisanesinde fiziki durum öncelikli olarak iyileştirilmelidir. Çocuk bölümü olmayan bazı hapisanelerde bir kısım çocuklar için ayrılmış, çocukların ortak alanda yemek yiyip birlikte uydukları gözlemlenmiştir.
11	Muhalefet Şerhi (Cumhuriyet Halk Partisi): Çocuk mahkumların birbirlerine hakimiyet kurmalarının önüne geçilmeli, kendine ait bir diğer çocuğun müdahale edemeyeceği yaşam alanı olmalı, aynı zamanda sosyalleşmesi sağlanmalı, spor ve sohbet hakları istisnasız uygulanmalıdır. İş yurdu ve meslek edindirme yaygınlaştırılmalı, kitap okumaları teşvik edilmelidir.